

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Алтыплъэнхэу, пшъэдэкIыжъ арагъэхьынэу къариIуагъ

УФ-м и Президентэу Дмитрий Медведевым чъэпыогъум и 11-м зэхыщэгъгъэ видеоконференциер псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым ыкIи къэралыгъо мылъкукIэ къащэфыхэрэм

алъэныкъокIэ законхэр зэраукъохэрэм афэгъэхьыгъагъ. УФ-м и Президент и Полномочнэ ЛыкIоу регионхэм ащылэхэр, субъектхэм, правэухъумэкио органхэм, къулыкъу ыкIи ведомствэ зэфэшъхьафхэм япащэхэр ащ хэлэжъагъэх.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым игъэзекIонкIэ субъектхэм мымакIэу законхэр зэраукъохэрэм, коррупцием, къолъхъэштэным зызэрауаушъомбгъурэр, управляющэ компаниехэм япащэхэм бзэджэшIагъэхэр зэрэзрахъэхэрэр шъхьэхыгъэу зытегушыIэн ыкIи узэбэнын фэе Iофыгъохэм зэрауаушъыр Дмитрий Медведевым къыхигъэщыгъ. Схемэу мы хъызмэтым Iоф зэришIэрэр зэблэхуыгъэн фаеу ащ ылъытагъ. Псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтым улпъэкIунхэр щызэхашэнхэу нахьыпэкIэ

унашъо къышIыгъагъ. АщкIэ Контрольнэ гъэIорышIапIэм, хэгъэгъу IофхэмкIэ Министерствэм, прокуратурэм, следствиехэмкIэ Комитетым Iофэу ашIагъэм ахэм япащэхэр къытегушыIагъэх, партиеу «Единая Россия» зыфиIорэм ифракциеу Къэралыгъо Думэм щыIэм улпъэкIунэу зэхыщэгъагъэхэм якIэуххэм ашагъэгъо-загъ. Нахьыбэу хэуконыгъэу къыхагъэщыгъэхэм ащыщых управляющэ компаниехэм псэуплэ-коммунальнэ фэIо-фашIэхэм ауасэ шапхъэхэм ашIокIэу зэрэдагъэкIуаерэр, компаниехэр

зэрашIоигъоу зэрагъэзекIохэрэр, ахьщэр зищыкIагъэм зэрэпIуамыгъахэрэр, цыфхэр зэрагъащIэхэрэр, нэмыкIхэр.

Дмитрий Медведевым мы отраслэм епхыгъэ хъызмэтшIапIэхэм улпъэкIунхэр игъорыгъоу ащызэхашэнхэу, сомэ пэпчэ зыдэкIуагъэм лъыплъэнхэу, ащ щытыгъохэрэм, законыр аукозэ ашIоигъор хэзышIыхъэхэрэм пшъэдэкIыжъ арагъэхьынэу унашъо къышIыгъ, триллионкIэ лъытагъэу ахьщэ зыпэлухьэрэ хъызмэтым Iэпэдэлэлныгъэ хэмылгъэу Iоф ышIэн зэрэфаем пхъашэу

къыкIигъэтхыгъ. Джащ фэдэу къэралыгъом къыщэфыхэрэм алъэныкъокIэ законхэр зэраукохэрэм зытегушыIэхэм ыуж, бюджет ахьщэу ахэм апае атIупщыхэрэм пхъашэу алтыплъэнхэу къафигъэпытагъ.

Адыгеим ылъэныкъокIэ видеоконференцием хэлэжъагъэх АР-м и Лышъхъэу ТхьакIу-щынэ Аслъан, Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, зытегушыIэгъэхэ лъэныкъохэм афэгъэгъэ министрствэхэм япащэхэр. Къыхагъэщыгъэ хэуконыгъэхэм, бзэджэшIагъэу зэрахъэхэрэм афэдэхэр типсэу-

плэ-коммунальнэ хъызмэт щамыгъэуныфыгъэми, уасэхэр зэрэинхэм, цыфхэм ялэжъапкIэ, пенсиехэр зэрэцIыкIухэм зэригъэгумэкIыхэрэр нэужым АР-м и Лышъхъэ гуцыIэгъу тызыфэхъум къыIуагъ.

— Тарифхэр тэ тизакъоу дгъэнафэхэрэп, шапхъэхэр къыгфагъэуцухышъ, ар тызыпэшIуекIон тымылэкIышIт Iофыгъу, ау тыналэ тетышIт, управляющэ компаниехэм бзэджэшIагъэхэр зэрамыхъанхэм тылтыплъэшт, — къыIуагъ ащ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр
А. М. Зэфэсым фэгъэшъошэгъэным ехьылагъ

Физическэ культурэмрэ спортымрэ яхъхъоныгъэ илахь зэрэхышIыхьэрэм, илъэсыбэ хъугъэу Iоф зэришIэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм физическэ культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр Зэфэс Аюбэ Мыхъамэт ыкIом — апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ къэралыгъо университетыр» зыфиIорэм физическэ плуныгъэмкIэ икафедрэ идоцент, фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 7, 2011-рэ илъэс
N 120

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиIорэр
А. А. Спириным фэгъэшъошэгъэным ехьылагъ

Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэщыриIэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф зэришIэрэм апае медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиIорэр Спиринов Аристотель Авраам ыкIом — урымхэм я Адыгэ республикэ общественнэ организациеу «Арго» зыфиIорэм итхьаматэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан къ. Мыекъуапэ, чъэпыогъум и 7, 2011-рэ илъэс
N 119

Дмитрий МЕДВЕДЕВ:

«Татеклонэу амал дэгъу ти!»

Партиёу «Единэ Россиё» ифедеральнэ спискэ кызы-Лузыхырэ Дмитрий Медведевым ЮФО-м иединороссхэу анахъу зызыгъэчаныхэрэм зэлулэгъу кьалэу Краснодар щадьрилагъ. Ащ хэлэжыагъэх Адыгеим шыклогъэ народнэ праймеризым щытеклуагъэхэр, республикэм и Премьер-министрзу Къумпыл Мурат, ОНФ-м хэтэу, псауныгъэм икьэуэхумэнклэ министрзу Натхё Разыет, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм социальнэ политикэмклэ ыкли псауныгъэм икьэуэхумэнклэ икомитет итхьаматэу Ирина Ширинар.

Дмитрий Медведевым зэрхигъэунэфыкыгъэмклэ, партиёу «Единэ Россиё» ащ фэдэ гугъаплэ кызытырэр административнэ ресурсыр арэп, ащ дэгъоу Иоф зэришлэрэр ыкли цыфхэм зэрафэгумэклырэр ары. Мэхъаншхо зилэ шьэрылхэр ыгъэцклен зэрилхьащтыр партиём кыгъэлэзгъогах.

Урысыем и Президент единороссхэм адырилэгъэ зэлулэгъум социальнэ-эконо-

микэ Иофыгъохэм язэшлохын, агропромышленнэ комплексым хэхъоныгъэ егъэшлыгъэным, псауныгъэм икьэуэхумэнклэ шэпхьаклэхэм атехъэгъэным, унэхэм гъэцккэжынышхохэр яшыллэгъэнхэм, ипотека программэм, къолхъэ тын-фыныным ебэныжыгъэным, ныхэмрэ клэлэ-цыкълухэмрэ лэпылэгъу ягъэгъотыгъэным япхыгъэ программэхэм, спортым хэхъоныгъэ егъэшлыгъэным афэгъэхыгъэ Иофыгъохэм игъэклотыгъэу щатегушылагъэх.

— Партиёу «Единэ Россиер» клэлэцыкълухэм зызы-щагъэпсэфышт чыплэхэм яшлын тегъэпсыхъэгъэ Иоф-тхьабзэхэм клэщакло афэхъун, регионхэм япашэхэм а Иоф-тхьабзэхэр зэрэзэшлуахы-хэрэм гъунэ лъафын фæе, — кылуагъ Дмитрий Медведевым. — Гурыт еджаплэхэм спортплощадкэхэр зэрачагъэпсыштхэм имызакъоу, мылху маклэ зыплэхуащт нэмыклэ Иоф-тхьабзэхэри зэрахъанхэ алъэкышт. Ахэми шлогъэшхо кьатынэу тэгутъ.

Урысые Федерациём и Президент регион хэбзэ лэшхъэтетхэм кьаджагъ Хэгъэгъу зоошхом иветеранхэм лэпылэгъоу арагъэгъотырэр агъэлэшынуу, федеральнэ правительствэм зэхигъэуцогъэ программэхэм афэдэхэр ахэми агъэхъазырынхэу. Заом иветеранхэм зыщыпсэуштхэ унэхэр ягъэгъотыгъэнхэм Иофыгъо зынэсым хигъэунэфыкыгъ ащ фэдэ федеральнэ программэр ыклэм зэрнагъэсыщтыр.

Заом иветеранхэм зыщыпсэуштхэ унэхэр ягъэгъотыгъэным ехыллэгъэ указым зэрэклетхэгъэмклэ регионхэм яхэбзэ лэшхъэтетхэм щысэ зэраригъэлэзгъугъэр ащ хигъэунэфыкыгъ.

— Фэтэрыклэхэр зымыщыклэгъэ ветеранхэри щылэх. Нахыбэрэмклэ ахэр зыфаехэр яунэ, ядэклогьплэ афагъэ-цккэжынуу, псыр е газыр афырачэнэу ары. А пстэур регионхэм яхэбзэ лэшхъэтетхэр зыгъэгумэклынхэ фæе Иофыгъох, — хигъэунэфыкыгъ Дмитрий Медведевым.

цунэу Адыгеир кызырэхыгъэр ащ зеришхьатыр кыхигъэшыгъ.

Адыгеим июбилейклэ Къэбэртэ-Бэлыквар Республикэм автобусу «Газель» шлу-хьафтынэу кыфишлыгъ. Ар кушъхъэфчэ спортымклэ Адыгэ республикэ клэлэцыкълу еджаплэм зэрэратырэр, непэрэ зэлулэгъум ар лъапсэ зэрэфэхъугъэр Тхьакулшынэ Аслъан кылуагъ. Автобусым илунклыбзэхэр еджаплэм ипашэ ритыгъэх. Анатолий Лелюк мы спортым пылхэм зэкълэми ацкклэ республикэм ипашэхэм «тхьашьугъэпсэу» кьарилуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Иофшлэнхэр зэрэлъыклуатэхэрэм зыщигъэгъозагъ

Джэджэ районым ит поселкэу Гончаркэм фæбэр кьэзытырэ котельнаклуа щагъэпсырэр зынагъэсыгъэм, ащкклэ Иофхэм азытет зыфэдэм зашигъэгъозэнэу Адыгэ Республикэм и Премьер-министрзу Къумпыл Мурат мы псэуплэм тыгъуасэ шылагъ. Котельнэм изэтэгъэпсыхъан фэгъэзэгъэ псэолъэшл организациёу «Эксергия» зыфилохэм мы уахътэм зэшлуихырэ Иофыгъохэр АР-м и Правительствэ ипашэ зэригъэ-шлагъ ыкли ыльэгъугъэм осэшлу фишлыгъ. Джаш фэдэу псэуплэм непэ гумэклыгъоу ыкли шыклагъэу илэхэм, ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэшл шлэгъэн фаехэм Къумпыл Мурат кьашьуцугъ, анахъу аналэ зытырагъэтын фæе лъэныкьохэр кыгъэнэфагъэх.

Мы мэфэ дэдэм АР-м и Премьер-министрзу Кошхъэблэ районым Иоф шызышлэрэ ООО-у «Юггазэнерджим» шылагъ. Газым продукция зэмьлэужыгъоу зыщыхашлыкышт заводзу

агъэпсырэр зынагъэсыгъэр зэригъэлэзгъугъ, ащ Иоф шызышлэхэрэм гушылэгъу афэхъугъ. Бэмышлэу мы компанием игенеральнэ директорыклэу агъэнэфэгъэ Александр Богдановым кызы-рилуагъэмклэ, псэуальэм ишлын 2012-рэ ильэсым иапэрэ мэзищым кыклогьл аухынэу ары зэрэрахъухъагъэр. Непэрэ мафэм еху-лэу «Юггазэнерджим» республикэм иэкономикэ сомэ миллиар-диф фэдиз инвестициёу кы-хилхъагъ. Ащ ишлуагъэклэ Иоф-шлэплэ чыпаклэхэр кызылуахы-гъэх, республикэм ыкли районым ибюджетхэм хьакъулахъэу ара-гъахэрэр маклэп.

Мы заводым ишлын мэхъэнэ-шхо зэрилэр Къумпыл Мурат кыхигъэшыгъ, тапэкли яло зэхэ-лэу зэрэздэлэжыэштхэм кыкли-гъэтхыгъ.

Мыщ фэгъэхыгъэ игъэклогъ-тыгъэ тхыгъэ тигъэзет кыхи-уышт.

КИАРЭ Фатим.

Фестивалэу «Кавказым имамырыныгъ»

Адыгеир шлуклэ кьахэщы

Искусствэм имастерхэм яфестивалэу «Кавказым имамырыныгъ» зыфилоу Астрахань шыклуагъэм Адыгэ Республикэм иллыклогъэр хэлэжыагъэх. Ащ фэгъэхыгъэ пресс-зэлулэ АР-м культурэмклэ и Министерствэ щызэхашагъ.

Адыгэ Республикэм культу-рэмклэ иминистрзу Чэмышьо Гъазый пресс-зэлулэр зэришцэз, я XIV-рэ фестивалым Адыгеим икыгъэхэр дэгъоу зэрэхэлэжы-гъэхэр хигъэунэфыкыгъ. АР-м икыгъэ купым пэцэныгъэ дызэ-рихъагъ культурэмклэ министрэм игуадзэу, Урысыем, Ингушетиём, Адыгеим культурэмклэ язаслу-женнэ Иофышлэу Шъэуапцлэкъо Аминэт.

УФ-м и Кьыблэ шьолхыр, Те-мыр Кавказым, Абхъазым, Кьы-блэ Осетиём, Азербайджан кьа-рыкыгъэхэр фестивалым зэрэхэ-лэжыагъэхэр Шъэуапцлэкъо Ами-нэт кьылоагъ. Адыгэ Республи-кэм иансамблэу «Исламыер», лъэпкь культурэм и Гупчэ Иофы-шлэхэр, лъэпкь лэшлагъэм апыл-хэр, нэмыклэхэри Астрахань зэклогъэм, Адыгеим ищытху алэгъыгъ.

«Исламыем» имэкъамэ, орэд кызырилохэр, кызырэхъорэр зэхэ-шакломэ лэшэу агу рыхыгъ. Адыгэ шьуашэр зэрэдахэр ашлогъэшлэгъонэу тиартистхэм кьа-пллыгъэр маклэп. «Исламыем» иартистхэм лъэпкь шэн-хабзэхэр зэрэзэхэхэрэм уигъэгъушхоу

Шъэуапцлэкъо Аминэт ылытагъ. Лъэпкь лэшлагъэхэм осэ ин кьа-фашлыгъ.

Артистхэу Агъырджэнэкъо Са-ныет, Хьокло Сусанэ, Лъэцэр Свет-ланэ фестивалым кышагъэлэз-гъуагъэр лупклэу кьалотагъ.

Координационнэ советым изэ-хэсыгъо кадрэхэм ягъэхъазырын, культурэм Иофышлэхэм ялэжы-пклэ кьэлэтыгъэным, мамырны-гъэм игъэпытэн зэкълэми япшъэ-рылхэу зэрэщытым щытегушы-лагъэх.

Композитор цлэрылоу, «Исла-мыем» ихудожественнэ пащэу Нэхэе Аслъан творческэ купхэм яфэло-фашлэхэр нахышлоу гъэ-цккэгъэнхэм иеплыкълэхэр кьы-риллолагъэх. Культурэм ищыкклэгъэ кадрэхэм яегъэджен Ростов-на-Дону щызэхашэнэу фестивалым зэрэщырахъухъагъэр Шъэуапцлэ-кьо Аминэт изэфэхысыжыхэм кьащыхигъэшыгъ. Фестивалым Адыгеир зэрэхэлэжыагъэр тире-спубликэ ильэс 20 зэрэхъурэм зэрэ-фэгъэхыгъагъэр культурэмклэ ми-нистрзу Чэмышьо Гъазый хигъэ-унэфыкыгъ.

ЕМТИЛЬ Нурбий.

Автобус аритыгъ

АР-м и Лышъхъэу Тхьакулшынэ Аслъан АР-м физ-культурэмрэ спортымрэкклэ и Комитет ипашэу Хьа-санэкъо Муратэ кушъхъэфчэ спортымклэ Адыгэ республикэ клэлэцыкълу еджаплэм ипашэу Анато-лий Лелюкрэ ригъэблэжыагъэх.

Спортым шлуагъэу кы-тырэр, кытклэхъухъэрэ ллэ-ужхэм япунклэ мэхъанэу илэр кьыдалытэхэзэ ащ изегъэ-ушъомбгъун анахъ шъхъа-лэхэм ащышэу зэрэдэлажы-хэрэр ащ кылуагъ, зэшло-хыгъэ хъугъэхэм, непэ объ-ектэу ашлэхэрэм клэклэу кьатегушылагъ, тиспортсмен

цлэрылохэр кыхигъэшыгъэх. Нэмыклэ спорт лъэпкэу на-хыбэу цыфхэр зыфэнэлуа-сэхэм анахъ мымаклэу кушъ-хъэфчэ спортыми зегъэ-ушъомбгъугъэн фаеу зэра-лыгъэрэр, УФ-м туризмэрэ спортымрэкклэ и Министер-ствэ дунэе шапхъэхэм ади-штэрэ велотрекыр щигъэу-

Бзэджэшлагъэхэр нахъ маклэ шлыгъэнхэр

Гъэзетэу «Аргументы и факты» зыфилохэм иредак-ция зычлэт унэм чэпыногым и 11-м «лэнэ хъурае» шыклуагъ. АР-м хэгъэгъу клоц Иофхэмклэ и Министер-ствэ Иоф-тхьабзэм клэщакло фэхъугъ. Клэлэеджаклогъ-хэм, студентхэм зэрахъэрэ бзэджэшлагъэхэр дэгъэ-зыжыгъэнхэм ыкли зыныбжэ имыкьугъэхэм яфиты-ныгъэхэр кьэуэхумэгъэнхэм ар афэгъэхыгъагъ.

Апшъэрэ еджаплэхэм, спорт комитетым, министер-ствэ зэфэшхъафхэм, нар-кологическэ кьулыкьум, нэ-мыклэхэми ялыклогъэр «лэнэ хъураем» хэлэжыагъэх, ашлошлэр кьыралотыкы-гъэх.

Общественнэ рэхъатны-гъэр кьэуэхумэгъэнымклэ полициём ипашэ игуадзэу Ген-надий Березиным Иоф-тхьаб-зэр кызылуихызэ, зэрэзэ-рэгъоигъэхэм лъапсэ зэри-лэр кылуагъ. Мы ильэсым имэзигъэу бзэджэшлэгъэ

58-рэ ныбжыкълэхэм зэра-хъагъэу кыхъагъэшыгъ. Зы-ныбжэ имыкьугъэ нэбгырэ 218-рэ, ахэм янэ-ятэ 23-рэ учетым хагъэуцагъэх. Зы-ныбжэ имыкьугъэхэм алъэ-ныкьоклэ административнэ правэуконыгъэу 1221-рэ агъэунэфыгъ.

Джаш фэдэу Геннадий Бе-резиным кыхигъэшыгъэхэм ащыщ лъэпкь зэфэшхъаф-хэм кьахэклыгъэ студентхэм азыфагу зэгурымылоныгъэ кьытаджэу пчъагъэрэ кызы-рэхэклыгъэр. Ащ фэдэ гумэ-

кыгъохэм кьулыкьу зэфэ-шъхъафхэм аналэ зэрэтыра-гъэтыштым, хэкълшлэу щылэ-хэм атегушылагъэх.

Ныбжыкълэхэм, зыныбжэ имыкьугъэхэм япуныгъэ-гъэзэныгъэ фэлорышлэрэ про-граммэхэр республикэм зэрэ-щагъэцаклэхэрэр кьэзэрэ-угъоигъэхэм кьалуагъ. Ау нахъ тэрэзэу алытагъэр зы программэ ин Адыгеимклэ ашгъэныш, ар пхырашыныр ары. Джаш фэдэу ныбжыкклэ дружинэхэр зэхэцэгъэнхэм игугъу ашлыгъ.

Кьырагъэблэгъэ пстэури кызырэклогьлагъэм, Иофыгъоу кьалэтыгъэм зэригъэгумэклы-хэрэр, алэккыштымклэ ащ изэшлохын зэрэдэлажыхэрэр «лэнэ хъураем» кыпгъэнэфагъ.

ЛЭШЫНЭ Сусан.

УЛАПЭ мэфэкIым зыфегъэхъазыры

Адыгеир, анахъэу улэпэ чыгуыр, ижырэ саугъэтхэмкIэ ыкIи тинепэрэ мэфэ гъэхъагъэхэмкIэ бай.

1981-рэ илъэсым къоджэ трактористэу Симболэт Нурбий гъэтхэ жьогъу лъэхъаным кычIитIыкIыгъэгъэ джэрз цыуанышхом Улапэ зэрэдунаеу цызэлъаригъэшагъ. Пкыгъо гъэшIэгъоныр Мыекъуапэ, Адыгэ хэку музеем, къашагъ, зерагъэунэфыгъэмкIэ, скифхэм тирэ ыпэкIэ я V—IV-рэ лэшIэгъухэм ашыгъагъ.

Мы илъэс дэдэм ибжыхъэ зэльашIэрэ археологэу А. Лесковыр Адыгеим къэкIуагъ, Iуашхъэм тIынхэр цызэхичагъэх. Улэпэ Iуашхъэхэм а лъэхъан чыжъэм иматериальнэ культурэ кызылотыкIырэ пкыгъуабэ кышчагъотыгъ. Анахъ уасэ зилэу агъэунэфыгъэр тыжыын ритонэу, тамэ зыгот шы теплэр зилэу дышъэпс егъэшIуагъэр ары. Адыгэ-улэпэ Iуашхъэхэм якъэбар псынIкIэу дунаир кыбыбыхъагъ, а байныгъэ лъапIэхэр КъокIыпIэм и Къэралыгъо музееу Москва дэтым чIэлтых. Улапэ пылъ тарихъ гъэшIэгъонри къуаджэм шапIугъэу, шалэжыгъэу, шIэныгъэлэжышхоу АфэшIыжэ Тыркубий итхылкIэ дэгъоу кышырилотыкIыгъ.

Мэфэки инэу, илъэси 150-рэ ныбжыр хэзыгъэунэфыкIырэ къуаджэм лIы дэгъубэ, цIыф дэхабэ кыдэкIыгъ. Жыыр агъашIоу, кIэм ышIырэм уасэ фашIэу, зэгурыло-зэдэIужьхэу улапэхэр сыдигъуи мэпсэх.

Бжыхъэ дышъэ пкIашъэм илъэхъан мэфэкишхор хагъэунэфыкIышт. Улапэ ищIэныгъэ гъогоу илъэси 100-м ехъум кыкIугъэм рыплэжъхэзэ, ялорэ яшIэрэ зэтэхъу зэрэпсэхэрэм кыкIэкIогъэ гъэхъагъэхэр къыралотыкIыштых. ЯлIыхъужьхэм къашежъэу янахъыжэ губзыгъэхэмкIэ, яцIыф гъэсэгъэшхохэмкIэ, ялэжъэкIо хъупхъэхэмкIэ, яныбжыкIэ IорышIэхэмкIэ, якIэлэцIыкIу насыпышIохэмкIэ кIэкIыжъэу, шIоу зыфалэжыжыгъэм, ящIэлкIэ-псэукIэ дахэу зызэриштагъэм, къэралыгъо гъэпсыкIэ зилэ хъугъэ Адыгэ Республикэу илъэс 20 ныбжыр хэзыгъэунэфыкIыгъэм икIутэмэ пытэу, Красногвардейскэ районым хэхъэрэ къуаджэу Улапэ дахэу ыпэкIэ зэрэлъыкIуатэрэр мэфэкишхом къырилотыкIышт.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

АВСТРАЛИЕМ щыIэри къагъоты

Хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ Министерствэм иподразделение анахъ ныбжыкIэхэм ащыщэу Интерполым имэфэки джырэблагъэ хигъэунэфыкIыгъ. АР-м и МВД ар зилэр илъэси 10 хъугъэ. А уахътэм кыкIоцI бзэдэжIэIэгъэ хыльэхэм ябэныжыгъэным ащ иIофышIэхэм макIэп ялахъу хашIыхъагъэр. 2011-рэ илъэсым изакъоу пштэмэ, Адыгеим правэухъумэкIо органхэр зылыхъуштыгъэхэ нэбгыри 5 IэкIыбым шыIэхэу кычIагъэщыгъ, нэмыкI къэралыгъохэм ащылъыхъуштыгъэхэу нэбгыри 7 тиреспубликэ кышчаубытыгъ.

Ащ фэдэу оперативнэ-лIыхъон Iофхэу мы подразделением хэтхэм зэрахъагъэхэм яшIуагъэкIэ, цIыф зэриукIыгъэм ыпкIэ кыкIэу илъэс 15-рэ Адыгеим иорганхэр зылыхъуштыгъэхэ бзэдэжIэр Чехием кышчаубытыгъ. Ар Украинэм игражданин, Чешскэ Республикэм ихапсхэм ащыцI пшъэдэкIыжэ щехъы.

Авторым ифитыныгъэхэр

зыукъогъэхэ бзыльфыгъэм АР-м и МВД МыекъуапэкIэ иотдел лъыхъуштыгъ. Ащ ыцIэрэ ыльэкъуацIэрэ зэблихъуи, IэкIыбым икIынэу фитыныгъэ къезытырэ паспорт ышIыгъэу агъэунэфыгъагъ. Интерполым иIофышIэхэр лъыхъухэзэ бзыльфыгъэр Австралием щыIэу мы илъэсым ибэдзэогъу мазэ къагъотыгъ. Ащи визэм ипалъэ Iухыгъэу, миграцием фэгъэхъыгъэ законыр щуикъоу исыгъ. Мы уахътэм бзыльфыгъэр Урысыем кызэрэзэпырашчыжыштым епхыгъэ Iофтхъабзэхэр зэшIуахы.

Украинэм иправэухъумэкIо органхэмрэ АР-м и МВД Кошхъэблэ районымкIэ иотделрэ Iофэу зэдашIагъэм ишIуагъэкIэ, тыгъуагъэу зызыгъэбылтыштыгъэ хульфыгъэр зыдэщыIэр мы илъэсым ишышъхъэIу мазэ агъэунэфыгъ. КызэрэчIэщыгъэмкIэ, ащ Украинэм и Полтавскэ хэку бзэдэжIэгъэ хыльэ цызэрихъагъэу хъапсым чIэс.

Iэпэщысэ дахэхэр къырахъылIагъэх

Бэдзэогъум и 15-м кышчегъэжыагъэу лэпкIэ IэпэщысэхэмкIэ ыкIи тамыгъэ анахъ дэгъу къэукупшысыгъэнымкIэ зэнэкъокъу республикэм щыкIуагъ. АР-м экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Министерствэ Адыгеир илъэс 20 зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъэу ар зехищэгъагъ. Зэнэкъокъум хэлэжъэхэрэм ялофшIагъэхэр кызэрахъылIэгъэ чыпIэр Мыекъуапэ дэт салонэу «Адыгэ ун» зыфиIорэр ары.

Шъугу къэдгъэкIыжыын, зэнэкъокъур едзыгъуи 6-у зэтэуыгъагъ ыкIи едзыгъо пэпчэ текIоныгъэ кышчидзыхырэр агъэнэфэгъагъ. Республикэр илъэс 20 зышчыгъэ мафэм ахэм афэгушIуагъэх.

Урысыем икIалэхэу Пермь, Уфа, Москва ыкIи тиреспубликэ щыпсэурэ нэбгырэ 67-рэ зэнэкъокъум хэлэжъагъэх. Анахъ ныбжыкIэм илъэс 23-рэ ыныбжэ, анахъыжым — илъэс 72-рэ.

Комиссием ышIыгъэ зэфэхысыжъхэм кызэрагъэлэгъуагъэмкIэ, кыкIэлъыкIохэрэм текIоныгъэр къыдахыгъ:

Едзыгъоу «IэпэIас» зыфиIоу физическэ лицэхэм апаем — Сэхътэрыекъо Зарем;

Едзыгъоу «Пхъэм ыкIи полимерхэм ахэшIыкIыгъэ Iэпэщысэхэр» зыфиIоу физическэ лицэхэм апаем — Бастэ Инвер;

Едзыгъоу «Дышъэидэныр» (физическэ лицэхэм азыфагу) — Сетэ Сафьет;

Едзыгъоу «ГъучIым хэшIыкIыгъэ Iэпэщысэхэр» (физическэ лицэхэм азыфагу) — Хъу-

рэнэ Мыхъамод;

Едзыгъоу «ЕтIэ гъэжъагъэм ыкIи апчым ахэшIыкIыгъэ Iэпэщысэхэр» (физическэ лицэхэм азыфагу) — Хэкужэ Сэфэрбий;

Юридическэ лицэхэр ыкIи предпринимательхэр:

Едзыгъоу «ГъучIым хэшIыкIыгъэ Iэпэщысэхэр» — Константин Богдановыр;

Едзыгъоу «IэпэIас» — Нэгуцу Нурбий;

Едзыгъоу «Пхъэм ыкIи полимерхэм ахэшIыкIыгъэ Iэпэщысэхэр» — ШатIыкIо Айдэмыр;

Едзыгъоу «Дышъэидэныр» — ООО-у «Нан».

Едзыгъоу «Адыгэ Республикэм итамыгъ» зыфиIорэм хэлэжъагъэхэм балл 15-м зэрэнамыгъэсыгъэм пае текIоныгъэр зыфагъэшIошэн къахэкIыгъэп. Ау анахъ къахэщыгъэ IофшIагъэхэу А. Бырсырым, Е. Вербицкэм, студиеу ООО-у «Графидизайн» зыфиIорэм къырахъылагъэхэм республикэм щыпсэхэрэм уасэ фарагъэшIынэу комиссием унашъо ышIыгъ.

IЭШЪЫНЭ

Сусан.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

Агъэстыгъэх

Наркотикхэм апэшIуекIогъэнымкIэ Федеральнэ къулыкъум Краснодар краимкIэ и ГъэIорышIапIэ икIутамэу АР-м щыIэм, судхэм уголовнэ Iофхэр зызэхафыхэм зэрэрахъухъагъэм тетэу, къалахыгъэ наркотикхэм ягъэкIодын епхыгъэ Iофтхъабзэ джырэблагъэ зехищагъ. Мы илъэсым пыкIыгъэ уахътэм кыкIоцI яплIэнэрэу наркотикхэр мы къулыкъум иполицейскэхэм агъэстых. Iофтхъабзэм

хэлэжъагъэх АР-м и Наркоконтроль ипащэхэр.

Iушъхъэ гъэгъугъэр зэрылэ дзыохэр, ма-рихуанэ пакетхэр, нэмыкI наркотикхэр, ахэм ягъэхъазырынкIэ агъэфедэрэ пкыгъохэр машIом патэкъуагъэх. ПстэумкIи ар сомэ миллиони 2,5-рэ ауас. Агъэстыгъэхэм ащыщых наркотикхэм яIугъэкIын пылгыгъэхэм агъэфедэщтыгъэ сотовэ телефонхэри флэш-кэхэри.

Адыгэ литературэм, лъэпкъ поэзием лъапсэ фэзышIыгъэу, усэкло цIэрылоу
Хъаткьо Ахьмэд кызыыхуэгъэр илъэси 110-рэ зэрэхуэрэм инэгъокI

ОхътакIэм иорэгдылуагъ

шъошэ уасэ фэшыгъээн зэрэфаер шъыпкъэм тетэу къащилотыкыгъ.

Усэхэр, поэмэхэр, пшесэхэр, рассказхэр ытхыгъэх. Ахэм шыIэныгъэ шъыпкъагъэр къахэщы, къаIуатэрэмкIи шъуашэмкIи зэдештэх, адыгэбзэ жэбзэ къэбзэ баир ащыгъэфедагъ. Ежъ кызыыхуэгъэ дунаим имызакъоу, уахътэр шъо зэмылIэ-ужыгъо пчъагъэу зэрэ-

тыгъэм творческэ IофшIэгъэхор, ащкIэ гъэхъагъэхэр кыдэкIуагъэх.

Хъаткьо Ахьмэд ыгъэшIагъэр макIэми, адыгэ литературэм лъапсэ егъэшIыгъэным, культурэм хэгъэхъоуэгъэным илахышхо ахилъхъагъ. Ыпэ щиз нахъ зымылIэгъоу тхэкIуацIэр зыгъэхъаулыхэрэм ар зыкIи афэдэгъахэп. ЫшIэн ылъэкIыштым бэкIэ нахыб фызышIокIыгъэр. ЩыIэныгъэм фыжъэу хэлъыр кызытыригъэщыкIыгъэ, жъым кIэр ригъапшэу, шIур сыдыгъуи ем зэрэтеклорэр кIиэгъэхъэу тхагъэ.

ТхакIохэу КIэрацэм, Хъаткьом, Цэим лъэпкъым пае шIоу алэжыгъэр гъунэнчъ: гъэпсэ-фыгъо такъикъ ялагъэп — адыгэ лъэпкъыр щыIэкIэшIу гъогу зэрэтырацэщтым емызшыжъхэу фэулуэгъэх.

1923-рэ илъэсым кышсегъэжъагъэу Хъаткьо Ахьмэд ытхыхэрэр кызыхытхыгъэх, ахэр хэку гъэзетхэм, журналхэм къарыхъэщтыгъэх. Хъаткьом ирассказэу «Сыбылым фэклэд» (1928), сценкэхэр зыдэт тхыгъэу «КъежъгъакI» (1930), усэхэр зыдэт тхыгъэу «Пщыналь» (1931), тхыгъэу «Часовой» (1935), ипоэмэу

«Хэта кIодырэр, тыда тызэ-кIурэр» (1932) ежъ псаузэ кыдэкIыгъэх. Хъаткьо Ахьмэд итхыгъэхэр урысыбзэкIи кызыхытхыгъэх: «Жертва денег» (1927), усэхэмрэ пщынальхэмрэ зыдэт тхыгъэу «Мужество» (1930).

Лъэхъаным ижыкIылъ гомылу елытыгъэу Хъаткьо Ахьмэд ыцIэ ралон фимытхэу, игугъуи амышIэу охътабэ ыкхудынгъ.

1959-рэ илъэсым «Щыфыр шэрэI» зыфилорэ тхыгъэу усэхэр, поэмэхэр, рассказитхы зыдэтхэр Мыекхуапэ кышсидэкIыгъ. «Стиххэр» ыцIэу усэхэр зыдэт тхыгъэ 1967-рэ илъэсым кыдэкIыгъ.

Усаклор кызыыхуэгъэр илъэс 80 зэрэхуэгъэм инэгъокIэу «Къаштэ пIапэ» зыфилорэ тхыгъыр адыгабзэкIи, урысыбзэкIи зэдэкIыжыгъэу дэтэу 1981-рэ илъэсым кыдэкIыгъ.

Хъаткьо Ахьмэд Теуцожь Цыгъо итворчествэ тхыгъэнымкIэ Iофышхо ащ дэзышIагъэхэм ащыщ. Программэхэр, учебникхэр зэхигъэуцагъ, ытхыгъ. ЗэдэкIын Iофми фэ-кхулаигъ.

1934-рэ илъэсым кышсегъэжъагъэу СССР-м итхакIохэм я Союз Хъаткьо Ахь-

мэд хэтыгъ. Шэуджэн районым ит къуаджэу Хъатыгъужыкхуае ар щыщыгъ. Ятэ динлэжъ гъэсэгъэшхуагъ, илфыгъэхэри а гъогу ричэхэмэ шIоигъуагъ, ау хэти кыры-кIоштыр ежъ ылэ илъ. Хъаткьо Ахьмэд ежъ гум кыриIорэм рыкIуагъ, кыгъэшIагъэм охътакIэм, хэбзакIэм адыригъаштэу псэугъэ, фэлъэкIыштыр илэпкъ фишIагъ, адыгэ лъэпкъ поэзием тамэ фишIыгъ. Иусэхэр, ипоэмэхэр, ирассказхэр джырэ мафэхэми анахъ мэхъанэ зилэхэу къэнэжыкх, уахътэм ымыгъэухъэфырэ тхыгъэхэр арыба лъэпкъымкIэ уасэ анахъ зилэхэр.

Усэкло цIэрылоу Хъаткьо Ахьмэд кызыыхуэгъэр илъэси 110-рэ зышыхуэрэр кызы-щыблагъэрэм тигуапэу ымэкъэ зафэ тыкIэдэ-IукIэу, ипроизведениехэм джыри зэ тяджэ-жъын.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

ХЪАТКЪО АХЬМЭД

Сибилет

Сиджабгъу бгъэдэжыбэ
Сибилетэу сикIасэу,
Комсомолэу сызыем
Къыситыгъэр ерэлъ.
Сэмэгубгъур пхыралэу,
Сыгоу Iэлыр къэIасэу,
Мысысыжъэу зыщыхуэрэм
А билетыр ишъухыжъ.
Щызэгъошхуи сашъхъагъы
А слъэкхуацIэ зэрэтыхагъэм
СикIасэгъэшъ седжэныр,
Сэц пайкIэ шукъедж.
Шъучыишхъэ ыкхуэу,
Шъугу пызэу къэшъумылу,
УплъэкIугъом зэрэцаIоу,
СикIасэгъэшъ, сцIэ къешъулу!
Шъунэхэр жъугъэплъызу
Ащ нахыбэу шъуцымит,
Щэм ыуж мыдыизэ,
ШъурыкIуи пыир хэжъугъаф.
ШъутекIуагъэу, шъулъыкIуа-
тэу
ТекIоныгъэм иорэд
Къыхэшъудзэу шъуапэ зе-
жъугъэхуэрэм,
Сэц паекIи зежъугъэIэт!
Джар сипсалъэу сэ непэ
Тидзэ Плъыжъы сыхэт,

Комсомолым ынапэ
Сэ тесхынэу къэмыт.
Сэ гушIуагъор сэгъэгъотырэр
Сызыхэтэу сиколхоз,
ЩыIэкIэшIур зыдэгъотырэр
Сэ сикIасэу сиколхоз.
УзхэкIыгъэр пщыгъупшэн,
СССР-м цухъумэн
Бэлэрэгъы о пшIыкхон, —
КъысиIуагъэшъ сщымыгъупшэн!..
Сэ сиджабгъу бгъэдэжыбэ
Сибилетэу сикIасэу,
Комсомолэу сызыем
Къыситыгъэр ерэлъ.
Сэмэгубгъур пхыралэу,
Сыгоу Iэлыр къэIасэу,
Мысысыжъэу зыщыхуэрэм,
А билетыр ишъухыжъ.
Щызэгъошхуи сашъхъагъы,
А слъэкхуацIэ зэрэтыхагъэм,
СикIасэгъэшъ седжэныр,
Сэц пайкIэ шукъедж.

Сырий, ежъ зиери сэры

МэшIокур мэгуIэ,
«Модэ, модэ, модэ!» —
Зэнымоу къысело,
Шъхъангъунчъэм сыIут.
МэшIокум кызыдисмэ
Сыд къысхашIыкIыра?
Хэгъэгум сырий,
Ежъ зиери сэры!
О сипаровоз,
Iугъор зыIугегъэпц!
Сэри, мары,
ЛулэкIэ ар зыIусэгъэпц.
Мэзыр сатыр,
Губгъор сатыр,
Зэужэ слъэгъурэр —
Сиорэд сатыр.
Сиорэд сатырмэ
Сэ спэс ахэлъ,
А шIуцIэгъэ цIыкIухэр
Сэ слъэу зэхэлъ.
СыгъумытIымэу,
Систих сызреджэу,
А мэмми, заводми
Сапхъуатэшъ сыкхъадж.
Мары,
Мыр —
Урал!
Уралыр —

Пхъуант,
Дунаем иIэ мылкъум
ЯлIэужыр ащ дэлъ,
ГъучIа,
ШIомыкIа, —
Узыфаер сыд?
Къуышхъэр итенIошъ,
Дэлаби кыдэх!
Сыбыр губгъошхор фэчъырэн,
мэхъапцэшъ, МэшIокум, чэщие
мэхъушъ сэ сецэ.
МэфитIур збэу,
АIупэ зэнэсы;
Сихэгъэу ыцыпэ
Сэ сынэмыс!
Тыгъэм лъэпэпцIыеу зелэ-
тышъ — фэлпырэн,
Жъыбгъэр зышэсыкIи —
изакъоу фэчъырэн,
Жъы дзэм зигошымэ
Ерагъэу къечъыхъэ,
Ар зиинагъэр
Сэ сихэгъэу!
Сиер зы хъасэн —
Зэужэ сие!
Зэужэ зие нэгур
Непэ сэ сил.

АРТИСТКЭ ЦІЭРЫНОУ ЦЭЙ УНАЕ СЭЛЫМЭ ЫПХЪУР КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 95-рэ ХЪУГЪЭ

Исэнэхъат гъунэнчъэу икІэсагъ

Лъэпкъ театральнэ искусствэм зыкыгъэнэфэнымкІэ, профессиональнэ ІофышІэхэр гъэхъазыргъэнхэмкІэ 1933-рэ илээсым Краснодар театральнэ техникумэу шызэхашъагъэм ишІуагъэ къэкІуагъ.

1936-рэ илээсым искусствэхэмкІэ къэралыгъо театральнэ институтэу Луначарскэм ыцІэ-кІэ шытым Адыгэ драматическэ студийер къышчызІуахыгъагъ. 1937-рэ илээсым Адыгэ колхознэ-совхознэ театрэр шыІэ хъугъагъэми, ифэшІуашэм тетэу зыкызызІуахыгъэп. Хэгъэгъу зэошхом шыІэ-кІэ-псэукІэр нэмыкІ лъэныкыо тыришагъ.

Зэо ужым тІэкІу-тІэкІуэ шыІа-кІэм зыкышІтэжыштыгъ. Адыгэ хэку драматическэ театрэм илэпкъ труппи зэри-лэкІэу (чІэнэгъабэ заом ригъэшІыгъэу, артист анахь лъэгъупхъэ Іэпэласэхэр хэкІо-дагъэхэми) ыкІуачІэ зэригъэу-лужыштыгъ.

Джа охътэ мыпсынкІэм Цэй Унае Сэлымэ ыпхъум изэчый ин, иІэпэлэсагъэ, исэнэхъаткІэ игуетыныгъэ, лъэпкъымкІэ иІэ шъхъэкІэфэ-лпытэныгъэр къы-щиушыхъатыныр фызышІо-кІыгъ.

«Уай-уай, Цэй Унай!» аригъэІуагъ. 1957-рэ илээсым

къышцэгъагъэу етІупшыгъэу Мамый Ерэджыбэ ипсесэхэр, ХъэкІэко Аслъанбэч иеу «Зауркъанрэ Заурхъанрэ», ІэкІыб къэрал тхакІохэм япроисведе-ниехэм ащышхэр Адыгэ театрэм шагъэуцух, къышагъэ-лъягъох. Спектакльхэр Мыекъуапэ имызакъоу, тыдэкІи хэкум ит къуаджэхэм къекІокІыхъэзэ артистхэм къащагъэ-лъягъох. Къоджэдэхэр якІэсэ лъэпкъ ис-кусствэм джыри нахь пэблагъэ мэхъух, ІофшІэгъу мэфэ пты-рым ыуж лэжыахъэр ашІуабэ дашІэу артистхэм яжэх, алъэ-гъоу, зэхашІэрэм япшыгъыи ащегъэгъупшъжы.

Цэй Унае ыгукІэ икІасэу, ыпкыинэ-лынэ пэпчъкІэ зэхи-шІэу къыхихыгъэ артист сэнэ-хъатым игъашІэ фигъэшъо-шагъ. Имурад благыи, чыжыи артисткэм сыдигъуи театрэм епхыгъагъ. ИлээсипшІ пчъа-гъэу сценэм зытетыгъэм ролы-бэу къышІыгъэхэр зэфэшъа-фыгъэх. Комедийнэхэм ямы-закъоу, нахь гумэкІ-гупшысэр куоу къызылотыкІырэ спек-такльхэми драматическэ роль ин шъхъалэхэр къащишІы-штыгъ. ШыІэныгъэр гъунэн-чъэу зэрикІасэр мыгъуащэу, Ным ироль ини, гуащэм ишэн пыти, шІугуащэм игъэпсыкІэ-шыкІи, бысымгуащэм ихъуп-

хъагыи нэфэгъэ-ІупкІагъэр къа-хэщэу Унае къышІыштыгъ, къыгъэ-лъягъоштыгъ.

Артисткэр зылгъэгъугъэу, зышІэштыгъэхэм дэгъоу къа-шІэжыштыгъ Унае сценическэ образыр сыдигъуи гъунэм нигъэсэу зэригъэпсыштыгъэр, сыдигъуи Іофышхо ролым зэрэдишІэрэм ихъатыркІэ, къышІырэ образыр пшІошъ ыгъэхъупэу уанэІу къызэрэ-ригъэуцощтыгъэр. Жабзэм ылъэныкыокІэ ІупкІагъэр къе-бэкІэу, игушІыкІэ дахэкІэ гур ышъэфэу, артист къодьер ары-мырэу, ышІэрэ Іофым, икІэсэ сценэм, театрэм, рольхэм ыпсэ зэрахэтІагъэр гъуащэштыгъэп.

Сэ Цэй Унае апэрэу зыслъэ-гъугъэр икІыгъэ ллэшІэгъум ия 70-рэ илээсхэр ары. Къоджэ еджапІэм ия 6-рэ класс къэсы-ухыгъагъ. Бжыхъагъэ. Къуа-джэм Адыгэ театрэр къэкІуа-гъэу цыфхэр клубым чІэзэрэ-гъэфэжыштыгъэхэп. «Гощэ ябг» зыфиІорэ спектаклыр къагъэлъэгъуагъ. Ащ гуащэм ироль къышчызышІыштыгъэр Цэй Унай ары. Ащ ымэкъэ гъэтхыгъэ кІэзэзышъо джы-ри стхъакІумэ ит. Ащ ыужкІэ, Адыгэ педучилищым сышеджэ зэхъум, Адыгэ театрэм шагъэ-уцурэ спектакІэ гори хэтымы-нэу зэрэгрүппэу ренэу тызэра-щэштыгъэм театрэр тигъэшІа-гъэ, артистхэр шІу тигъэлъэ-гъугъэх.

«Псэлъыхъохэр», «Мы-

хъамчэрыекъор, привет!», «Дэхэбаринэ ихъакІэш», «Шульгъэу ишанхъ», «Сюзана», «Ным игумэкІ», «Псым ыхъырэ Іуашъхъ», (пенсием шыІэу Унае къыра-гъэблэгъэгъагъ мы спектак-лым) артисткэ цІэрыІоу Цэй Унае рольхэр къызэращишІы-штыгъэхэр къэлотэжыгъуай.

Артисткэу Цэйр анахь ти-кІасэ хъугъагъэ, тикІэлэгъа-джэхэм ащышхэми пІуныгъэ-гъэсэныгъэ Іофыгъо иныр мыпшыжыгъэу зэшІуахызэ, спектаклым, ащ хэт артистхэм татырагъэгъушІыжыштыгъ, гупшысэкІэ амалхэр къытІэкІэ-хъанхэмкІэ а зэкІэмэ яшІуагъэ къытэкІыгъ.

Цэй Унае къуаджэу Шы-джые шышчыгъ ыкІи псэм шыш хэткІи хъурэ чІыпІэу къызышхыгъэу, зышанІу-гъэр икІэсагъ. 1979-рэ илээ-сым Адыгэ хэку краеведчес-кэ музейнэ институт ужым ина-учнэ ІофышІэу сышчытыгъ. Апэрэ этнографическэ экспеди-цием адыгабзэхэмкІэ Іоф къышчысшІэнэу сыхагъэхъэ-гъагъ. Музей автобусымкІэ тыкІуагъ. ЗэлъашІэрэ артист-кэу, лъэпкъ искусствэм лъэгъо дахэ фэзышІыгъэу, лъэпкъ куль-турэр зылгъэгъэ Цэй Унае гъо-гогъу зыкытфшІи, икІуаджэ, иІахыл-лышчышхэу къыдэна-гъэхэр зэригъэлъэгъунхэу, а тхъамафэм къышчыІэнэу чылэм къыддэкІогъагъ. Ащыгъум

Унае ныбжыкІэжыгъэп, ау шыІа-кІэм хэлъ-хэсыр дэгъу дэдэу зэрэришІыкІыгъэр мы-гъуащэу, егъашІэм тишІэщты-гъэм фэдэу музей ІофышІэ ку-пым псынкІэу тшыщ хъугъэ. Хашъэ къызытфэхъугъэ чІы-пІэхэу, ишІуагъэ къызышчы-тэкІыгъэхэри къыхэкІыгъэх. Цыф гъэсэгъэ инэу, психолог шыпкыгъэу зэрэщытыгъэр (ары-ба артистымкІэ анахь мэхъа-нэ зилэри) джашыгъум джыри нахь къысфэнэфэгъагъ.

Цэй Унае театрэр ишІыІэ-ныгъэ шыпкыагъ. АщкІэ Тхъэм къыхилъхъагъэр зэкІэ зышъхъамамысжыгъэу лъэпкъым фэзыгъэшъошэгъэ бзыльфыгъэ еджэгъэ-гъэсэгъэ Іэпэлэсагъ.

Цэй Унае къылэжыгъэ шытхъуцІэ лъапІэхэр иІэх. Ау а псэуэмэ анахь мэхъанэ зилэр, сэ сишІошІыкІэ, псэм фэбгъэдэгъэ уихэкъу, уихэ-гъэгъу, ащ иІыфхэм уащы-мыгъупшэныр, уишІушІа-гъэкІэ дахэу пцІэ раложы-ныр ары.

Мы мафэхэм, АР-м имэфэкІ дахэу илээс 20 ныбжыр зышчыгъэунофыкІырэм, ос-тыгъэ папкІэу, шыІэныгъэм илэныкыуабэкІэ пэрыт хъугъэ тицІыф псэемыблэжхэм ацІэ къепІоныр, лэужхэм яшІу-шІагъэ афиІотыкІыныр атефэ, къалэжыгъэ шыпкы.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

Чыгым къутамэхэр гуауп-кІыгъэхэми, ылъапсэ къычІа-мытхыгъэмэ, псы кІэбгъа-хъозэ пшІымэ, гуакІэхэри къы-дэчъыжыштыгъ.

Адыгэ лъэпкъыри джащ фэд, лъапсэр адыгэ чІыгум къэнагъ, ау псэу ишыІагъэр тилъэп-къэгъухэу, хэхэхэу нэмыкІ къэ-ралыгъомэ арысхэр арых.

Адыгэ Республикэр зытиІэр илээс тІокІ мары хъугъэ. Рес-публикэ тызэрэхъугъэм зэ-фэшъаф амалыбэ, лъэпкъым фэбгъэлэжъэшъун законыкІэхэр къызыдихыгъэх. Тилъэпкъэ-гъухэр хэкужым къэкІонхэ, зэрагъэлъэгъун е къагъээжы-

пэн амал, фитыныгъэ яІэ хъугъэ. Илээс тІокІым телъы-тагъэмэ, къэзыгъээжыгъэхэм япчъагъэ макІэ, ау цыкІу-цыкІоу къыхэхъо.

Чэмышъо Садык Адыгеим къызыкІожыгъэр илээситІум къехъугъ, ишъхъэгъусэу Айсэл, исабийхэу Гупсэ, Мырзэ, Жъансэт къыздишъжыгъэх.

УилъэпкъыкІэ уиеу шымыт-ми, укызышхыгъэу чІыгур къэубгынэни, нэмыкІ къэра-лыгъо уошчыжыныр псынкІа-гъоп, ау лъэпкъшІэжъ гупшы-сэр пытэмэ, къыныгъо псэуми апэшІуекІо.

«Сисабийхэр адыгэу къэнэ-

АДЫГЭ ШЪЫШКЪ

жынынхэм пае адыгабзэр, шэн-зэхэтыкІэхэр, къэшъуакІэхэр ашІэнэу Адыгеим къэсшъ-жыгъэх. ТыкъэкІожынымкІэ сиунэкъошхэу, АР-м культу-рэмкІэ иминистрэу Чэмышъо

Гъазыйрэ ащ ышэу Хъазртрэ яшІогъэшхо къысэкІыгъ, алъэкІыштымкІэ къызделэгъэх ыкІи къызделэх. СыкъызэкІо-жыкІэм къуаджэу Пэнэхэс тІэкІурэ сышчыпсэугъ, еджа-пІэми шъэошъемерэ пшъэ-шъэжые нахыкІэмерэ згъэ-кІуагъэх. Пшъэшъэ нахы-жым илээс еджэгъур Тыркуем къышедгъэхъыжыгъагъ. Джы Мыекъуапэ зыкъэдгъээжы-гъэу тыдэс. Сабыйхэр Адыгэ республикэ гимназием чІэз-гъэхъагъэхэу шесэгъаджэх.

Адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ шІукІаеу къызІэкІагъахъэ, ныбджэгъухэри шагъотыгъэх. СэркІэ къыныгъэр документ-хэм ягъэпсын ары, урысыбзэр

умышІэу тхылъ Іофыгъохэр зэпыгъэфэгъуай.

ТыркуемкІэ тиунэгъо кІоцІ адыгабзэкІэ зэрэщыгушчы-Іэштыгъэхэм ихъатыркІэ ады-габзэр дэгъоу сэшІэ, джы мыщ сызшыпсэурэм гъэзетмэ ары-тыр къысхышъоу сыублагъэ. ГушчыІэгъу сызфэхъухэрэм сигушылэкІэкІэ Тыркуем сы-къикІыжыгъэми къашІэрэп. БгъэшІэгъонэу хъурэр: «сцІэ Садык» зысІорэм, «о уадыгэ-мэ, сэри сыадыгэба», къыса-Іожы. Адыгэ тхъакІумэр зэ-мысэгъэ, зэхимыхыгъэ макъэ-хэр, цІэхэр зызэхихыкІэ, зэкІэм къыфэубытырэкІэу акІэр, «Садык» зысІорэм, «сыадыг» сІоу къашІошІы», — къелуатэ сапашхъэ ис адыгэ кІалэм.

Адыгэхэу Адыгеим шыпсэ-ухэрэм ащышхэм къаІоу урехышІэ къэзыгъээжыгъэхэрэм яхылагъэу: «КъыздикІыжы-гъэм иІофхэр шыдэгъугъэмэ,

псэукІэ дэгъу шыриІагъэмэ, къэкІожыштыгъагъэп. Ащ шы-псэушъурэпти, мыщ къэкІо-жыгъ».

Чэмышъо Садык мыщ фэдэ гушчыІэхэр зыкІи фэбгъэхын-хэ плъэкІыштыгъ. ТыркуемкІэ зышчы къалэу Инегель ме-бель (диванхэр, креслэхэр) къэзышІырэ цех, цыфхэри циггъэлажъэу, къашІырэр зыш-щэшт тучан-салони шыриІа-гъэх. Мебелэу къышІырэр зэ-рэдгъум, зэрэдахэм къыхэкІэу иІофхэри шІукІаеу зэпыфэ-штыгъэх. Ау исабийхэр ады-гэу, лъэпкъ хэкІуадэ мыхъу-хэу къанэ зэрэшІоигъуагъэм, ятэжъмэ ячІыгушъ-хэкужъ къэкІожыныу зэрэфэягъэм апае Іоф зэтеуцогъахэр зэфішІы-жыгъ.

Мебелыр зэришІыштыгъэ станокхэр Мыекъуапэ къышцэ-жыгъэх, диван-креслэ заули-щишІыгъ, ау ІофыгъуакІэр зэ-тебгъэуцоныр ІэшІэхэп. Садык игъэпсыкІэкІэ цыф псынкІэу, гумызэгъэу шыт, ыгу ыгъэкІо-дырэкІэ, зышІуагъэ ригъэкІын ылъэкІыштыгъ дэлэпыІэ. Тыр-куем къыкІэу хъакІэу Адыге-им къақІохэрэм аделэ, къа-гъээжынымкІэ шысэтэхыпІэ афэхъуштыгъ. ИмурадышІухэр къыдэхъунхэу тэри тыфэлъаІо.

ХЪАРЭХЪУ
Мурад.

Сурэтым итыр: Чэмышъо Садык.

СИАНЭРЭ КІЭЛЭЕГЪАДЖ

Сэнэxбат гэшлэгхон клэ-
лэггэджем илэр: мафэ кьэс
еджаплэм илофыгьохэм, клэлэ-
еджаклохэм яегъэдэжэн-пнуны-
гэр апылгызэ ежы ильфыгъэ-
хэр шыгуушэхэу мэху. Непэ
сыкызытегушылэмэ сшло-
игьор сияпэрэ клэлэггэджеу,
сэри, силэгъу кьоджэ клэлэ-
цыкълухэми тезыгъэджагъэу
Шъхьаклумыдэ Къэлэхьан ары.
Бэклае тешлагъэми идунай
зихьожыгъэр, а бзыльфыгъэм
шуушлагъэу илэр нахьыжъхэми,
ригъэджагъэхэми ашыгуушгэ-
рэл, шлыкклэ, дахэклэ ыццэ кы-
пало.

Къиныйг ар зытетыгъэ гъогур, зыгу махэм ащ ызыныкъуи ыкӀушъуныеп, ау бзылъфыгъэ ныбжьыкӀэм лыгу пыгъ илӀэу, ежъ гухэлъ шъхьалӀэу ышӀыгъэм кӀуачӀ къыхилъхъэу, теубытагъэ хэлъэу фӀекӀуагъ. Шулъэгъу гъунэнчӀэ зыфырилӀэ ныбжьыкӀэ нӀбгыришъэ пчӀагъэмэ шӀэныгъэ куу аритыгъ, гъэсынэгъэм игъогъу шъуамбгъо тыришагъэх.

Шапсыгъэ къоджэ цыкӀлоу Хъаштыку Къэлэхъан къыщыхуыгъ. Заом ыпӀкӀэ, 1936-рӀ ылъэсым, Краснодар дэт кӀэлэегъэджэ техникумыр къыухыгъагъ, ау ащ лыпытӀтӀу ЮфшӀныр ригъэжъэнӀу хуыгагъӀп.

Пшъашъэм шитІу иІагъ:
Хисэрэ Исмахилэрэ. Исма-
хилэ Краснодар дэт кІэлэ-
егъэджэ институтыр кыу-
хыгъу исэнэхьаткІэ Іоф ышІэ-
щтыгъ. Хисэ кІэлэегъэджэ
техникумыр кыуухыгъагъ,
ВЛКСМ-м ихэку комитет иапэ-
рэ секретарэу Іоф ышІэщтыгъ.
Джащ тетэу Шхьакулумыдэ
Сэфэрбыи иуагъо кІэлэ-
егъэджыш кыикІагъ.

Къэлэхъан 1940-рэ илъэсым
станицэу Елизаветинскэм
кӀэлэегъаджэу Иоф шишӀэнэу

зыргэҗаҗэм ипшэшгэҗыые
ильэсищ ыныбжыгы. Стани-
дэшор Пшызэ иджабгуклэ,
Хьаштыку пэчынаглэу, шы
Пшызэ лэмьидж телыгыгэп,
кыуашкөлэ зэпырыкшыты-
гэх. Кымафэрэ а юфур кэ-
хылыгэштыгы, псыхор кы-
гэштыштыгы. Ар пэрыоху
кыфэхути, бзылыфгыгэр
лофшлэпэм кылукуҗы-
гаг. Зи ымышлэу шысынар
кын кышышхуштыгы, уна-
гьори ылыгын фэягэ. Гьу-
нэгьу кыуаджэу Псэйтику дэт
ублэплэ еджаплэм чыплэ
илагэти, ащ луханэу Кээлэ-
хьан рихуыхаг. Заулэрэ Тэ-
хьутэмкыое районым кыуагэ,
ау аштагэп.

Нахь кыуо зыкIэупчIэм, Ио-
фым хэлъыр кыраIауагъ: зэкIэ
зилажъэр ышэу Хыс ары.
Нафэ зэрэхуэгъэмкIэ, комсомо-
лым и Адыгэ хэку комитет
иапэр секретарэу ШыхьакIу-
мдэ Хысэ 1937-рэ илъэсэм
мэлылфэгъум икIэуххэм
адэжъ аубытыгъ. Илъэс 28-рэ
зыныбжъ кIалэр, лажьы хъа-
кы имылэу, «контрреволюцио-
нерэу» агъэмысагъ. Ащ пае
зыш «народым ипый» Къэлэ-
хъанэ бэмэ гушылэгъу ашынэу
фэягъэп. Ау икIэоджэгъухэм
анахьыбэмэ Хысэ шыпкыа-
гъэ зыхэлъ кIалэу, Совет ха-
бзэм икIэотэгъоу зэрэщытыр
ашIэщтыгъ, кехьуллагъэр
хуэконыгъэкIэ алыгъэщты-
гъэ. Ау ар къэбгъэнэфэщы-

НЭУ ЩЫТЫГЪЭП А ИЛЪЭС ЖЪА-
ЛЫМХЭМ.

Сидзү шытми, ублэпнэ клас-
схэм яклэлэегъаджэу 1941-рэ
илъэсым шэклогъум и 11-м
бзылфыгъэм 10ф ышлэнэу
аштагъ. ЗэкIэ ыкIуачи, сэнэ-
ушыгъэу хэлъыри ыгъэфедэхэзэ
Къэлэхан 10ф ышлэштыгъ.

Заор клоштыг, нэмышчэр
Кавказым къеклущтыггэх. Мэ-
зибгъу нахь Ioф ымышлагъу
1942-рэ ильэсым шышгхъэлум
и 15-м фашистхэм Псэйтхуки,
Хаштыкуи аштаггэх. Паири
тихэуки, Краснодар краими
зарафыжыхъ нэужым, еджэ-
ныр рагъэжэжыгъ, ау Ioф-
шэныр нахь хылыгъ хьуггэ.
ЕджапIэр нэмышчэм шэщ
ашлыгъаг, парти, пхэнтIэклуй
пэтыжыкхъэп. КIэлэгэгджэ
коллектив цыкIур кьэзэрэ-
угъой, зэхэгущыIэжыггэ.
Тхылгъу, тхылгыпIэу, кьэлэ-
мэу, ручкэу унагъомъ кыри-
нагъэхэр кьаугоиожыхъ, гъэ-
зетхэри кьырахыплэх — ахэ-
ми узытгхэн чыплэхэр яIэх.
КIэлэгэгджэху Борэн Нэфсэт,
Борэн Чэбэхъан, Шьхьаклу-
мьдэ Кьэлэхъан, директо-
рзу Нэтхэу Шьалихъ Ioфым
яшпыкхъу пылыггэх.

— А гукэжкыжхэр кызы-
дэоежыхэрэм сыгу кыдэккы-
штым фэдэу сэху, — ылоштыг
Кэлэхан. — Еджэккк цы-
кхухэр мэлэкхэху еджапэм
кыалоштыггэх. Шыоыче дэ-
дэу фэпэгбаггэх. Алахым аш

фэдэ лъэхъанэ кърэмыгъэ-
хъужь. Ау ежь кӀэлэцӀыкӀухэр
агу етыгъэу, шӀэныгъэм фаб-
лэхэу еджэщтыгъэх.

Джащ тэтэу ильэсхэр лъы-
кӀуатэщтыгъэх, щылакӀэри нахь
зыпкӀ иуцожыщтыгъ. Мафэ
къэс бзыльфыгъэм Хъаштыку-
рэ ПсэйтӀыкурэ азыфагу кило-
метрипшӀ фэдизэу иль гъогур
ыкӀуштыгъ. ПсэупӀитӀумэ азы-
фагу етӀэ гъогу тэрзэи илагъп.
ЧӀюпсыр дэи хъумэ, кӀасэу
яунэ къэсыжыщтыгъ.

Шылэ мазем имафэ горэм
еджапIэм кышыгужуагъэу,
Пшызэ итамбэ техажыгъэ
кыодыеу Къэлэхъан уаем хиу-
бытагъ. Ошюгор къэбзэ ха-
зырэу шытыгъэти, ошлү ктэ-
хъужыныу гугъагъэ. КIэим дэт
мзэ цыкIум нэсыгъагъ ос хэ-
тэу ошхым кызырегъажэм.
ШIункI къэхъугъ, гъогури
кылэгъожырэп. Мы чIыпIэм
Къэлэхъан лъэшэу кышы-
птагъ: изакъоу шюфым кы-
нагъ. Ыгъээзжышта, ыпэкIэ
кIошта — зи ыльэгъурэп. Мэ-
зым ылынъкыо ыгъэзагъ ыкIи
чтыг чIэгъым чIэуцагъ,
джащ тетэу ошхыр эпэужы-
фэ шытыгъ. Пшыгыгъэу, улэ-
угъэу, чэшныкъом яунэ ихъ-
жыгъ. Ащ фэдэу охътабэ
кыекIыгъ.

Сыгу кэккыжы мыщ фэдэ.
Зичэсы уроком тычлэсэу
клэлэггаджем кылуатэрэм
тедэлустыгь. Аужырэ сыхьат,
ар зытыуырэм тызэрэкло-

жыыштым тыдэгүлэ. Тыдэ кыккылыми, сыд икьэгъотыккэми, тшхын горэхэр ныхэм зэрагъэхъазырыштыр тэшлэ. Арышг, ащи чэфыгъэ тлэккыятхельхъэ. Ошлэ-дэмышлэу урокыр кэзылоторэ тиклэлэегъаджэ ынэгү кыфэ кьэхугь, гушылэу кылорэр кымыухыгъэу кызэтеуцуагь, илтумккэ ышъхъэ ыубытыгь, истол кьеклөлэжъынэу кьежагь, ау кьэмысэу зэхфагь. Зэккэми тыкызышчыльхъэтыгь, тиклэлэегъаджэ кэзтыуцухъагь. Пшьэшъэ цыккыхэм гыным даублагь, клалэхэм тэлэчъэ-лвачъэ, тшлэштыр тшлэрэп. Ккэлэегъаджэу шылым иджыбэ хыалыгъу такыр кызыгь — ар непэ ышхыштыгъэ лахыр арыгъэ. Нэужым кьэнэфэгъэр мары: ежъ ар ымышхэу кыгъэнэгъагь, анахъ хыбэй еджэккэ цыккылум фигъашлоштыгь. Зы лүлхъэ зышхын зиунэ имылхэр къуаджэм дэсыгъэх.

А лэхъаныр сыд фэдэу кыныгъэми, хьалэлэу, шыпкыгъэ тхэлъэу, тыхэгъэгү шүлэгъу фытигъу, кынхэм ташымыщтгэу шыфэныгъэм тыхэтынэу тиклэлэгъаджэ тинлүщтыгъ. Тыхэ тызыщтэи, сыд фэдэ lofshaple тызылоти Къэлэхъан кызырэтшыгугъыщтыгъэр тшыгъуншагъэп, лъэуж шлагъоу кыгъэнагъэм тырэкло.

1957-рэ илээсэм Кээлэхбан икьуаджэу Хьаштыку дэт уб-лэлпэ еджапlэм ыгъээжыгы-гъагъ, 1971-рэ илээсэм пенси-ем кlогъагъэ. Идунай зыхо-жыгыгэр тlэкlу шlагъэми, ти-апэрэ кlэлээгъаджэу Шьхьа-кlумыдэ Кээлэхбан Зэчэрэе ыпхур ригъэджагъэхэм тшы-гъупшэрэп, дахэкlэ ышlэ етэлэ.

ХЬУШТ Шэбан.

ХЪУЩТ Щэбан.

ГУКЪЭКІЫЖЬ ЧЫЖЬЭХЭР

Тэхъутэмькъуае кинофильмэ зэрэщытырахыгъагъэр

1957-рэ ильээсэм ибжихьхэ киностудиеу «Мосфильм» зы-
филорэм итворческэ коллек-
тив инэбгырэ куп Лев Толсто-
нм итрилогиену «Хожение по
мукам», «Хмурое утро» ыкн
«Сестры» зыфилорхэрэм ате-
хыгъу кинофильмэ тырахынэу
кьуаджу Тэхутэмкьуае
кьэлогъагъэх. Ахэм япэшагъэр
ыкн фильмэм ирежиссер
шхьэлэгъэр СССР-м инароднэ
артистэу Григорий Рошаль
арыгъэ.

Техунхэр рагэжээнкIэ зы мазэ ийзу Г. Рошаль рихьыжэ-гэ ЮфымкIэ район тхьаматэн зээгьыныгэ дишлгыгаг, кино-лентэр зыщыграхышт чыплэхэр кыхихыггагэх. Нэужым кьуа-джэм итыгэкьоххэплэ лэны-кьокIэ (псыгыгыплэр джырэ уахьтэм зыдэшымлэм дэжэ) чылэ цыкIу фэдиз хуунзу унэхэр кьамылкIэ бгьагэхху, чуухэр ац кьашIэбгыгэхху шагэп-сыггагэх.

Тэхүтэмыкыуае шытырахырэ
фильмэ СССР-м инароднэ ар-
тистхэу Вадим Медведевыр, Ру-
фина Нифонтовар, Майя Булга-
ковар, Лидия Веселовскаяр хэ-

лэжынху кьэкогъагъэх. Цыфыбэ зыхэлэжэшт сценэхэм кьоджэдэсхэр кызырагъэблагъэхэм ягүшүактэ гьүнэ илагъап.

Региссэрзу Г. Рошаль ау
сидми кьуаджэу Тэхьутэмь-
кьуае кьыхихыгагъэп. ЧыпӀэ
колхозу Сталиным ыцӀэ зыхьы-
птыгъэм шы зэтэгъэпсыхьагъэ-
хэри, шыу чанхэри илагъэх, ана-
хьэу комплекснэ бригадэм ило-
фышӀэхэу ШъэуапцӀэкъо Рэм-
занэ зипэцагъэхэр кӀахэщып-
тыгъэх. Бригадэм хэтхэр экӀ
пӀомы хуэнэу — Шэуджэн Мы-
хьамодэ, Хьатитэ Джэбарэ,
ХьокӀо Хьарунэ, Лышэ Хьа-
джьырт, Мэзыужьэкъо Хьисэ,
нэмькӀхэри киноу тырахьрэм
хэлъжагъэх.

Росшаль пытагъэ зыхэлъ режиссерыгъ. Фильмэм исценэхэр тырахыхэ зыхуыкIэ, ежым ыгу римыхьын горэ ыльэгъоу е артистхэм ащыщ зызэришшын фаем зытекIыкIэ, тырахырэр кыгъэ-уцуштыгъ, ежыр зэрэфаем фэдэу охууфэкIэ, кадрэхэр тыра-ригъэхьжыкыштыгъэх.

А ильэсым сэри журналист
Юфыр згъэцэкӀэнэу езгъэжъэ-
гъэкӀагъ, Тэхьутэмькьое район

гъзэтэу «Знамя коммунизма»
зыфилорэм сылутыгъ. Хэкум
къышдыджыштыгъэ гъзэтэу
«Адыгейская правдэм» икор-
респондентэу Николай Сирош
сигъусэу тхьамэфитло фэдизэ
кинофильмэр зэрэтырахырэм
тылгышплагъ, къэбархэр гъз-
этэхэм къыхэтэутыштыгъэх.

Зэгэрэм мэфэ реным зы пычгыг нахь тырамышышгьу гьагьэми, а мафэр дэгьоу кьэсэшжы. Режиссерым артистхэм зыгьэпсэфыгьо аритыщтыгьэп. Щэджэгьуашхэ ашшынэу игьо ифагьэхэп, загьорэ термосым кьырагьэчырэ шайм гузжыгьукэ мьгысхэу, ешшоштыгьэх.

— Моторы! Яблэнэрэ дубль!
— мэхьаджэу режиссерым
ымакэ кьэлуштыгэ. — Тетхы-
нэу етэгьажэ!

Шүүх бланхуу Шэзуаншэжэ
Рэмэзанэ зыпэ итыгээхэр мээ
гүнэм речээкыштыгээх, сэш-
хо кэлэыкыгээхэр тыгээ-
хажуу пэлыдых, шэу эклэп-
лышыагээхэр зэхэлбадэх, мэ-
шууачэр кыыхырагээхуу шыгухэр
зэзох. Топышээхэр кээох, пуле-
метхэр мэчачэх, цыфхэр шта-

гэххэу, гузэжьогъоу зэкЮцлал-
хэгъэ щыгъынхэр аЫгъхэу зэ-
блэчъых, үнэхэр мэстых...

Ильяс зауэлкэ узкэлэбэжы-
мэ Шъэуапцэкэо Мерэм кыс-
фиотэжыгыгь кинофильмэр
тырахыфэкэ режиссеру Григо-
рий Рошаль жүнэ зэрысыгээр.

— Ар ыф кызырэкыло, пэ-гагъэ гори хэмьлтэу шыпытъ, — кыгуагъ Мерэм. — Адыгъ шхынхэр ик'эсагъэх. Чтлыбжъэ фэшшынэу кысзлыгъоу кы-хэк'ыштыгъ. Тызэгъусэу сурэт-хэр ттырахыгъагъэх, ежъ ты-рыхэръ фильмэм сыхигъэлэ-жэгъагъ. Зэк'э ыш'эрэр гъэшлэ-гъоныгъэ.

Киноур зышпытырахыштыгэм
тефэу кѳуаджэм адыгэ джэгү
шашыгыгаб. Ащ джымм пчэ-
гум быракъ гэкӀэрэклагӀэ хьа-
тыяклӀом кырыхьэу хэбзагӀэ.
Хьатитэ Джэбарэ быракъыр
ылыгӀэу Г. Рошаль кӀрыхь,
шлухьафтынуэ ритыгыгаб. Лым
ар ыгӀэшлагӀо икӀугагыб, бы-
ракъыр зэрэфагӀэшьшошагӀэм
лӀэшэу шыгушлукыгаб. Нэ-
ужым, дӀкӀыжыхьэ зӀхьум, ар
Москва зылыхьыжыгыгаб.

Кинофильмэр кызыдэкIым

агзу чылэм дэт клубым ар кы-
шагэлъэгъогагъ. Цыфхэр клу-
бым члээрэгъафэштгыгэхэн,
ятлонэру ар кыагэлъэгъожы-
нэу хуугагъ. Альгъурэр ашл-
гъэшлгъонныгъ, кьоджэдэхсэу
фильмэр тырахы зэхьум хагъ-
лжыагъэхэр кызыашлжыхэкд,
кыызэрэгъэкуоштыгъэх, гушл-
штыгъэх.

Къыбары сзыгъэшІгъэ ШъуапщІкъо Мерэми игъашІгъэшІгъонэу кІуагъэ. Заор къызежэм, ялътІуи, зыдыригъэ шыгыагъ. Апс сызвям эпыхъгъэ дзэхэм ахътыгъ, нэужым курс кІоІкхэр къыхуых, ГАЗ ыкІи ЗИС машинэхэу заом хэлажэхэрэм арысыгъ. Щэхэр, шхынхэр дзэкІоІІхэм афищэщтыгъэх. Пытагъэу ыкІи лыгъэу къыхэфэгъэхэм япэгъокІэу хэгъэгу тын бгъэхэлъхаабэ къыратыгъэу иІагъ. Ишъхьэгъусэу Рэмэзанэ жъэу дунаим ехыкъыгъ. Сабый іагъгеп, ипхьорэльфэу Заремэ Мерэм дисыщтыгъ.

Аужырэу тызызэлоклэм, ащ нахыбэрэ тызэрзэрэмыльэгъу, жыштыр ышлэрэм фэдэу, игъашлэ зыфэдагъэри, заом зэрэхэтыгъэри, кинофильмзу «Хождение по мукам» зыфиорэу къяуджэм зэрэщытырахыгъагъэри, ишхъхэгъусуу Рэмэзанэ ащ зэрэхэлжыагъэри игуапзу ыгу кыгыткэлыжыагъэх. Ащ фэдэ хуытэ-шлагъэхэр цыфым щыгъупшэхэрэп.

Анатолий МАТВИЕНКО.
п. ИНЭМ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр щызилахэм мазэ къэс ахъщэ тедзэ зэралэклагъэхъэрэ шыклэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм ехьылагъ

Законодательствэм диштэу гъэпсыгъэным фэшл унашъо сэшл:

1. Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр щызилахэм мазэ къэс ахъщэ тедзэ зэралэклагъэхъэрэ Шыклэу Адыгэ Республикэм и Президент 2009-рэ илъэсым шэклогъум и 11-м ышлыгъэ Указэу N 130-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр щызилахэм мазэ къэс ахъщэ тедзэ зэралэклагъэхъэрэ шыклэм ехьылагъ» зыфиорэмклэ аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхъуагъэхъэрэ, 2009, N 11; 2011, N 6) мыщ фэдэ зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 7-рэ пунктм ия 6-рэ подпункт гушылэхэу «зако-

нодательствэм зэрэщыгъэнфэгъэ шыклэм тетэу» зыфиохэрэр хэгъэкълъыжыгъэнхэу;

2) я 11-рэ пунктм мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«11. Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указэу Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр щызилахэм ахъщэ зэраратыштм ехьылагъэм кӀуачӀэ иӀэ зыхъурэм щегъэжъагъэу мэфӀ 10-м къыклоцӀ уполномоченнэ органым ащ тегъэпсыхъэгъэ тхылъыр егъэхъазыры ыкӀи мылӀкур зылуӀкӀэн фаер зыщыпсэурэ чӀыплэм къепхыгъэ чӀыплэ органым ар Ӏэклэ-гъахъэ, джащ фэдэу ащӀкӀэ мылӀкур зылуӀкӀэн фаем тхыгъэу макъэ регъэӀу.»;

3) я 13-рэ пунктм ия 2-рэ подпункт мыщ тетэу къэтыгъэнхэу:

«2) пӀалъэр зыкӀыгъэ мазэм къыкӀэлъыкӀорэ мазэм иапэрэ мафэ щегъэжъагъэу мэзи 6-м къыклоцӀ Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр щызилахэм афагъэнфэгъэ мылӀку ӀэпыӀэгъур къазырамытыкӀэ;».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы Указым кӀуачӀэ иӀэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу

ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
Юныгъом и 28-рэ, 2011-рэ илъэс
N 110

Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ иунашъу

Къэралыгъо фэло-фашӀэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп зауӀэмэ унапкӀэм, коммунальнэ фэло-фашӀэхэм атефэрэ ахъщэр ятыгъэнымкӀэ социальнэ ӀэпыӀэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиорэм игъэцӀкӀэнкӀэ Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламент зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэным ехьылагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илъэсым жьоныгъуакӀэм и 12-м ышлыгъэ унашъоу N 83-р зытетэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп зауӀэмэ унапкӀэм, коммунальнэ фэло-фашӀэхэм атефэрэ ахъщэр ятыгъэнымкӀэ социальнэ ӀэпыӀэгъу зэралэклагъэхъэрэ шыклэм ехьылагъ» зыфиорэм ия 25-рэ, ия 34-рэ пунктхэр гъэцӀкӀэгъэнхэм атегъэпсыхъагъэу унашъо сэшл:

1. Къэралыгъо фэло-фашӀэу «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цыф куп зауӀэмэ унапкӀэм, коммунальнэ

фэло-фашӀэхэм атефэрэ ахъщэр ятыгъэнымкӀэ социальнэ ӀэпыӀэгъу ягъэгъотыгъэныр» зыфиорэм игъэцӀкӀэнкӀэ Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкӀэ и Министерствэ 2010-рэ илъэсым бэдзэогъум и 29-м ышлыгъэ унашъоу N 228/14-р зытетымкӀэ аухэсыгъэм зэхьоклыныгъэ фэшлыгъэнхэу, гуадзэу N 2-р мы унашъом игуадзэ диштэу икӀэрыкӀэу къэтыжыгъэнхэу.

2. Цыфхэм социальнэ ӀэпыӀэгъу языгъэгъотырэ отделим ипашӀэу В. Хь. Браукъом, чӀыплэ органхэм япашӀэхэм мы унашъор агъэцӀкӀэнхэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцакӀэрэм гъунэ лъысфынэу сӀыхъэкӀэ зыфэсэгъазэ.

Адыгэ Республикэм ЮфшӀэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкӀэ иминистрэу
Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ,
шышъхъӀум и 12, 2011-рэ илъэс
N 200

ЗэкӀэми тызэгъусэу экстремизмэм тыпэуцужьын

Социальнэ, лъэпкӀэ, дин джэгъогъуныгъэм къыфӀджэрэ общественнэ объединениехэр зэхашӀэхэ зэрэмыхъуштыр, социальнэ купэу зыхахъэрэм, лъэпкӀэу къызыхэкӀыгъэм, бзэу Ӏульым е динэу ылъжырэм ялытыгъэу цыфым ифитыныгъэхэм къақырагъэчын зэрэфитытхэр Урысые Федерацием и Закон Шъхъалэ — Конституцием ия 13-рэ, ия 19-рэ статьяхэм щакӀэгъэпытыхъажыгъ.

Терроризмэм, сепаратизмэм, экстремизмэм апэуцужьыгъэным ехьылӀэгъэ Конвенциеу 2001-рэ илъэсым мэкъуогъум и 15-м Шанхай шаштагъэм къызэрэщӀорэмкӀэ, терроризмэм, сепаратизмэм, экстремизмэм къафаджэхэрэм ыкӀи ащ фэдэ бздӀжэшлагъэ зезыхъэхэрэм законодательствэм къыдилытэрэ пщыныжъхэр ягъэхъыгъэн фае.

Экстремизмэ нэшанэ зыхэлъ бздӀжэшлагъэхэр зэрэхъанхэм къызэрэфаджэхэрэм (Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 280-рэ статья), цыфыр зэраушъхъакӀурэм, джэгъогъуныгъэм зэрэклагъэблурэм (Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 282-рэ статья), экстремист сообществэ зэрэзэхашӀэрэм (Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 282.1-рэ статья), экстремист организации зэрэзэхашӀэрэм (Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 282.2-рэ статья) апае илъэс 20 е опсэуфэхэ дэсынхэу хъапс е укӀ атыралъхъан алъэкӀышт. Къэралыгъо, общественнэ щынэгъончъагъэр къэухъумэгъэным пае экстремист бздӀжэшлагъэхэм ахэлъжыгъэхэр судым иунашъокӀэ къэралыгъо, муниципальнэ къулыкӀум, дзэ къулыкӀум, хэбзэухъумэкӀо органхэм, гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ учредениехэм нахьыбэрэ алутижыкӀхэ амьлӀэкӀынуэ, унэе детективнэ, ухъумэн ЮфшӀэным пылӀжыкӀхэ амьлӀэкӀынуэ агъэнэфэн алъэкӀышт.

Экстремист нэшанэ зыхэлъ бздӀжэшлагъэхэм яхьылӀэгъэ къэбархэр бэрэ къатыхэрэп, ау Адыгэ Республикэм ихэбзэухъумэкӀо органхэр ащ фэдэ

бздӀжэшлагъэхэр зезыхъэхэрэм пхъашӀэу апэуцужьыкӀ.

2007-рэ илъэсым нэс ахэм афэгъэхъыгъэ уголовнэ Юфхэр республикэм къышчызӀуахыгъэу къашӀжырэп. Ау, гухэкӀ нахъ мышӀэми, аужырэ илъэсхэм мы лъэныкъомкӀэ Юфыр зэхьоклыгъэ хъугъэ. Гушылэм пае, 2007-рэ илъэсым къышегъэжъагъэу 2011-рэ илъэсым ишышъхъӀу мазэ нэс Урысыем и Следственнэ комитет АдыгеимкӀэ иследственнэ гъэӀорышӀапӀэ Адыгэ Республикэм щыпсэурэ нэбгыритфымэ экстремист бздӀжэшлагъэ зэрэзэрэхъагъэм ехьылӀэгъэ уголовнэ Юфитфыр судхэм алъкӀыгъэхъагъ.

БздӀжэшӀэхэм ацӀэ, алъэкъуацӀэ къетымыӀоу бздӀжэшлагъэу зэрэхъагъэхэм кӀэкӀэу такытегушылэн. ТэхутэмыкӀое районым щыпсэурэ хуӀльфыгъэ горэ Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 280-рэ статья ия 1-рэ Ӏахъ, ия 282-рэ статья ия 1-рэ Ӏахъ зигугъу къашӀырэ бздӀжэшлагъэхэр зериыхъагӀкӀэ зэрагъэмысэрэм ехьылӀэгъэ уголовнэ Юфыр судым Ӏэклагъэхъагъ. Адыгэ лъэпкӀыр арымырэу, нэмыкӀ лъэпкӀхэм къахэкӀыгъэхэм джэгъогъуныгъэ афуылӀэным, экстремизмэм къафӀджэрэ тхыгъэхэр ащ мызэу, мытӀоу тхъамэфэ зауӀэрэ Интернетым ригъэхъагъагъэх.

Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 280-рэ статья ия 1-рэ Ӏахъ, ия 282-рэ статья ия 1-рэ Ӏахъ атэгъу къалэу Мыекъуапэ щыпсэурэ бзылӀфыгъэ горэм къыфызӀуахыгъэ уголовнэ Юфыри судым Ӏэклагъэхъагъ. ЛъэпкӀэу къызыхэкӀыгъэхэм ацӀэ къырамыӀоу, Кавказ щыпсэурэ лъэпкӀхэм къахэкӀыгъэхэкӀэ зышӀаджэхэрэ, ахэр зыушъхъакӀухэрэ, лъэпкӀхэр зэпэзгъэуцужьырэ, ахэм азыфагу джэгъогъуныгъэ илыным къафӀджэрэ сурэтхэу ыкӀи текстхэу Интернетым ащ къырихыгъэхэр республикэ гупчэм иобщественнэ чӀыплӀэхэм ащыпӀэгъагъэх ыкӀи нэбгырабэм ахэм нэӀуасэ зафашыгъ.

Джащ фэдэу Мыекъуапэ щыпсэурэ

хуӀльфыгъэ горэми уголовнэ Юф къыпалэтыгъ. Китайцэхэм джэгъогъуныгъэ афуыӀэным къыфӀджэрэ ивидеоролик ащ Интернетым ригъэхъагъагъ.

Экстремист, террорист бздӀжэшлагъэхэм обществэм щынэгъошхо къыфахын зэралъэкӀыштм къыхэкӀэу ащ фэдэ бздӀжэшлагъэхэм ябэныжыгъэным илофыгъо Следственнэ гъэӀорышӀапӀэм анахъэу ыналэ зытыригъэтырэмэ ащыщ. 2008-рэ илъэсым чъэпыогъум и 28-м Адыгэ Республикэм ихэбзэухъумэкӀо органхэм япашӀэхэм яӀэгъэ координационнэ зӀуӀкӀэгъум унашъо шаштэгъагъ материалхэр следователым джыри Ӏэкламыгъахъэзэ, лингвистическэ, психологическэ ушэтынхэр ыкӀи нэмыкӀ оперативнэ-лъыхон Юфтхъабзэхэр шӀокӀ имыӀэу зэхашӀэнхэ зэрэфаемкӀэ.

Ащ тегъэпсыхъагъэу Следственнэ гъэӀорышӀапӀэм ипашӀэу унашъоу «Террорист, экстремист нэшанэ зылӀ бздӀжэшлагъэхэм яхьылӀэгъэ материалхэрэ уголовнэ Юфхэмрэ псынӀкӀэу зэхэфыгъэнхэм фэшӀ Юфтхъэбзэ тедзэу зэрэхъащтхэм яхьылӀагъ» зыфиорэр къыдигъэкӀыгъ. Следственнэ гъэӀорышӀапӀэм ипашӀэу 2010-рэ илъэсым ыштэгъэ унашъоу «Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 282-рэ статья зигугъу къышӀырэ бздӀжэшлагъэхэм яхьылӀэгъэ материалхэрэ уголовнэ Юфхэмрэ псынӀкӀэу ахэплӀэнхэм пае Юфтхъэбзэ тедзэу зехъэгъэ фаехэм яхьылӀагъ» зыфиорэм тегъу экстремист, террорист нэшанэ зыхэлъ бздӀжэшлагъэхэм яхьылӀэгъэ уголовнэ Юфхэм ахаллэрэр ГъэӀорышӀапӀэм иотделэу анахъ Юф шъхъалэхэм язэхэфын пылӀыр ары.

Тыкыызтегушылэрэ лъэныкъомкӀэ хэбзэухъумэкӀо органхэм яЮфшӀэн шуагъэу къытырэм зыкыгъэӀэтыгъэным тегъэпсыхъагъэу Следственнэ гъэӀорышӀапӀэм, Урысыем и ФСБ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэӀорышӀапӀэ, Адыгэ РеспубликэмкӀэ МВД-м, Урысыем и ФСБН Краснодар краймкӀэ и регион гъэӀорышӀапӀэ япашӀэхэм

унашъоу «Экстремист нэшанэ зыхэлъ бздӀжэшлагъэхэм якыхъэгъэщынрэ язэхэфынрэ афэгъэзэгъэшт ведомствэ куп зэхэцэгъэным ехьылӀагъ» зыфиорэр зэдаштагъ. Графיקым тетэу мы купым зэхичӀэрэ зэхэсыгъохэм къэбархэмкӀэ цызэхъожьых, республикэм иобщественнэ дин организациехэм, иеджаплӀэхэм зӀпхыныгъэ пытэ зэрадыряӀыштм епхыгъэ Юфыгъохэм шатэгъушылӀх.

Следственнэ, оперативнэ ЮфшӀэныр нахьышӀоу зэхэцэгъэным пае Следственнэ гъэӀорышӀапӀэм, Урысыем и ФСБ Адыгэ РеспубликэмкӀэ и ГъэӀорышӀапӀэ, Адыгэ РеспубликэмкӀэ МВД-м 2011-рэ илъэсым зэдашӀэгъэ унашъом тетэу экстремизмэм пэуцужышт ведомствэ контролнэ-аналитическэ куп зэхашагъ, ащ ипшӀэрыль шъхъалэхэмрэ иполномочиехэмрэ агъэнэфагъэх.

Следователхэм яӀэпӀэсэныгъэ зыкыгъэӀэтыгъэным тегъэпсыхъагъэу 2010-рэ илъэсым Следственнэ гъэӀорышӀапӀэм криминалистикэмкӀэ иотдел экстремист нэшанэ зылӀ бздӀжэшлагъэхэм язэхэфынкӀэ къашъхъэпэшт рекомендациехэр къыгъэхъазырыгъэх ыкӀи следователхэм алъкӀыгъэхъагъэх.

Экстремист бздӀжэшлагъэхэм нахьыбэрэмкӀэ альапсэу хъурэр лъэпкӀэ зэфэшъхъафхэм къахэкӀыгъэхэм, дин зэфэмыдэхэр зылъжыкӀхэрэм шӀэгъэ икӀу зэрамыӀэр, ахэм зэрэзэфамыгъэ-кӀуатэрэр ары. Мы лъэныкъомкӀэ унагъоми, обществэми ашӀэн фаеу къатенэрэр бэ.

Цыф лъэпкыбэ зыщызэдэпсэурэ Адыгеим социальнэ хэхъоныгъэ ышӀыным пае къэбар жъугъэм иамалхэр къыздэдгъаӀэхэзэ, цыфхэм язэхэшыкӀ зыкыдэгъэӀэтын, экстремизмэм пхъашӀэу тыпэуцужьын фае.

Урысые Федерацием и Следственнэ комитет АдыгеимкӀэ иследственнэ гъэӀорышӀапӀэ иотдел ипашӀэу игуадзэу, юстициемкӀэ полковникзу А. Н. ДАУР

СПОРТ ЩЭРЫОНЫР

Олимпиадэм хэлэжьэшт

Спорт щэрыонимкIэ дунаим и Кубок икыдэхын фэгъэхыгъэ зэнэкъокъур США-м чъэпыогъум и 2 — 10-м шыкIуагъ. Сэкъатныгъэ зилэм якуп апэрэ чыплэр Валерий Пономаренкэм кыщыдихи, Олимпиадэ джэгунхэу 2012-рэ илъэсым Лондон щызэхаштхэм ахэлэжьэнэу фитыныгъэ илэ хьугъэ.

Валерий Пономаренкэр Мыекъуапэ щэпсэу. Олимпиадэ джэгунхэу 2008-рэ илъэсым Пекин шыкIуагъэхэм дышгъэ медалыр къащыди-

хыгъ. Спортсмен цIэрыIор США-м щызэхаштгъэ зэнэкъокъум чанэу хэлэжьагъ. КIэрахъомкIэ псагъэм еозэ шыкIэу «МП-5»-р зегъэцакIэм, очко 777,2-рэ ригъэкъуи, дышгъэ медалыр къыфагъэшъошагъ. «МП-6»-р зегъэцакIэм, ящэнэрэ чыплэр кыхыгъ.

Адыгэ Республикэм и ШВСМ, директорыр Кобл Заид, В. Пономаренкэм зыщегъасэ. Тренеру иIэр УФ-м ыкIи АР-м язаслуженнэ тренеру Георгий Гулайченко.

Тиспортсмен цIэрыIоу Валерий Пономаренкэм имедальхэм ахигъэхъонэу, Адыгэ Республикэм ыцIэ спортышхом нахь лъагъэу щилэтынэу тыфэлъало.

Валерий Пономаренкэмрэ
ылхурэ

УРЫСЫЕМ И КЪЫБЛЭ ШЪОЛЪЫР ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Тибатырхэм щытхъур къытфахы

Урысыем и Къыблэ шъолъыр щыпсэурэ лъэпкъхэм спорт джэгунхэмкIэ язэнэкъокъу Краснодар краим ипоселкэу Цукъо ятIонэрэу шыкIуагъ. Адыгеим ихъшыпыкIыгъэ командэ республикэхэм азыфагу щызэхаштгъэ зэлукIэгъухэм апэрэ чыплэр къащыдихыгъ.

хэтыгъ. Краснодар краир чемпион хьугъэ, Адыгеим ибэнэкIо куп ятIонэрэ чыплэр кыдихыгъ. Ставрополь краим кыкIыгъэхэр ящэнэрэх.

Адыгеим ибатырхэм къахэщыгъэхэр: Чэсэбий Абрек, кг 62-рэ, Музыков Анджа, кг 82-рэ, Делэкъо Адам, кг 100-м къекху, щыри чемпионх. ЯтIонэрэ хьугъэхэр: Кибишев Залим, кг 57-рэ, Шырынэкъо Руслан, кг 68-рэ, НэджыкIо Бислан, кг 74-рэ. Ящэнэрэ чыплэхэр кыдзызыхыгъэхэр: БэшкэкIо Шамил, кг 52-рэ, Ахътэо Ерстэм, кг 82-рэ.

Тиспортсменхэм Иф адэзышгъэ тренерхэм тафэраз.

Атлетикэ онтэгъур

Тиреспубликэ атлетикэ онтэгъумкIэ икомандэ ятIонэрэ чыплэр кыдихыгъ. Апэрэ чыплэр зыхыгъэ Ставрополь краим икомандэ тапэ зеришгъэ мэкIэ дэд.

АР-м ибатырхэм чемпионхэр къахэкIыгъэх. УелIыкIо СултIан, кг 56-рэ, Сихъу Рэмэзан, кг 85-рэ,

Алексей Рудневым, кг 62-рэ, апэрэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх. ДышгъэКI Ахъмэд, кг 69-рэ, Алексей Кривошапко, кг 94-рэ, ятIонэрэ хьугъэх. А. Кривошапко чемпион хьугъэм зы килограмм ныIэп ыуж кызыринагъэр. ДышгъэКI Айдэмыр, кг 77-рэ, ящэнэрэ, Шхьэлэхъо Аслан, кг 77-рэ, яхэнэрэ чыплэхэр къахыгъэх.

Тренерху Хьуажэ Мэджидэ, Чэмбэху Анзор, Шъаукъо Индар, нэмыкIхэми тибатырхэр агъасэх.

Атлетикэ псынIкIэмкIэ тикIалэхэр апэрэх, пшгъашхэр ятIонэрэх. Кушхьэфчэ спортымкIэ тиспортсменхэр ятIонэрэх, шахматхэмкIэ ящэнэрэх.

Республикэхэм якомандэхэм язэнэкъокъу Адыгэ Республикэм апэрэ чыплэр кыщыдихыгъ. Абхъазыр ятIонэрэ, Къыблэ Осетиер ящэнэрэ хьугъэх. Дагъыстан, Ингушетиер зэлукIэгъум ахэлэжьагъэх. Ставрополь краим купэу зыхэтыгъэм апэрэ чыплэр кыщыдихыгъ.

Адыгеим икомандэ Кубокыр, спортсменхэм медальхэр къафагъэшъошагъэх. Спорт зэнэкъокъухэм яшIуагъэкIэ республикэхэм, крайхэм, хэкухэм яспортсменхэр нахьышIоу зэрэшагъэх, яухъазырыныгъэ хагъэхуагъ.

— Зэнэкъокъур Цукъо зэрэщыклорэм тшIогъэшIэгъонэу теплыштыгъ, — еIо Адыгэ Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу ДжарымэкIо Юсыф. — Тиспортсменхэм ягуетныгъэкIи, яухъазырыныгъэ зэрэхагъахъорэмкIи уащытхъунэу зыкъагъэлъэгъуагъ.

Дзюдо

Адыгеим дзюдомкIэ ихъшыпыкIыгъэ командэ апэрэ чыплэр зэнэкъокъум кыщыдихыгъ.

Купэу зыхэтхэм апэрэ чыплэхэр

къащызыхыгъэхэр: Ордэн Андзаур, кг 66-рэ, ШхьэошIыкIу Рустам, кг 73-рэ, Тулпэрэ Айдэмыр, кг 81-рэ. Ящэнэрэ чыплэхэр кызыфагъэшъошагъэхэр: Дяченко Руслан, кг 60, Фылапшгъэ Астемир, кг 66-рэ, Борэн Аскэр, Хьакурынэ Хьазрэт, тIури кг 100.

БеданэкIо Рэмэзанэ, Бастэ Сэлымэ, Акъуш Мыхъамодэ, Бэгъэдыр Русланэ, НэджыкIо Русланэ, Мырзэ Теймуразэ, Тулпэрэ Аскэрбий тибэнакIохэм ятренирх.

Самбо

АР-м самбэмкIэ ихъшыпыкIыгъэ командэ нэбгыри 9

УШУМКIЭ ФЕДЕРАЦИЕМРЭ УАХЪТЭМРЭ

ЕгъэжъэпIэшIум
лъапсэр егъэпытэ

Краснодар краим ушумкIэ изэлухыгъэ турнир Адыгэ Республикэм испортсмен 43-рэ чанэу хэлэжьагъ. Мыекъуапэ, Адыгэкъалэ, Инэм, Яблоневскэ защызыгъэсэрэ ныбжьыкIэхэм хагъэунэфыкIырэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх. Краснодар щыкIогъэ зэлукIэгъухэм Новороссийскэ, Шъачэ, Геленджик, Лабинскэ, нэмыкI къалэмэ къарыкIыгъэхэр апэрэ чыплэхэм ащыфэбэнагъэх.

Адыгэ Республикэм икомандэ текIоныгъэр зэнэкъокъум кыщыдихи, Кубок шхьаIэр къыфагъэшъошагъ. Адыгэкъалэ тренеру Иф щызышIэрэ ХьокIо Азмэт ыгъэсэрэ кIалэхэу Тулпэрэ Тимур, кг 36-рэ, Шыхэсэ Мурат, кг 44-рэ, Бэрэтэрэ Амир, кг 48-рэ, Уайкьокъо Ислам, кг 56-рэ, Шыбызу Казбек, кг 70-рэ, Хьодэ Бислан, кг 75-рэ, ЛIэхъусэжэ Юрэ, кг 80, яухъазырыныгъэкIэ къахэщыгъэх.

Мыекъуапэ шапIугъэхэми тагъэгъушIуагъ. ХьорэлI Ис-

лам, кг 52-рэ, ГуашIэ Заур, кг 85-рэ, апэрэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх. Мыхэм тренерхэу Къэлэшгъэо Аскэррэ Бжэнтхьэлэ Асланрэ япащэх. Филипп Элбакян, кг 30, Кушъу Аслан, кг 40, Александр Осипова, кг 52-рэ, дэгъоу бэнагъэх, тренеру НэмытIэкIо Аскэр егъасэх.

Адыгэ Республикэм спорт ушумкIэ ифедерацииэ ипащэу Абрэдж Аслан зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, ныбжьыкIэхэр дэгъоу пIугъэнхэм, лъэпкъ зэпхыныгъэхэр гъэпытэгъэнхэм афэшI спортым имэхьа-

нэ зыкIэлэты. Ушум пылхэм яухъазырыныгъэ хагъэхъоным пае алырэгъум зызэрэщагъасэрэм даклоу, якъулайныгъэ Иф дашIэ. ПсынIкIэу гупшысэхэм, хэкIышIэ тэрэххэр къагъотынхэм анаIэ тырагъэты.

Тренеру НэмытIэкIо Аскэр зэрилгъытэрэмкIэ, Адыгэ Республикэм ушумкIэ федерациер зыщызэхашагъэм ыуж пIуныгъэ Ифэу ныбжьыкIэмэ адызэрахъэрэр нахьышIоу лъагъэкIуагъ хьугъэ. АР-м физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет ипащэу ХьасанэкIо Мурат IэпыIэгъу къафэхъуэз, ныбжьыкIэхэр зэнэкъокъумэ нахьыбэрэ ахэлэжьэхэу аублагъ.

УшумкIэ республикэ федерацием хэбзэ шапхэмэ адиштэу Иф ешIэ. АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ и СДЮСШОР идиректорэу ХьакIэмызэ Аслан федерацием изэхьокIыныгъэшIумэ альэплэ. ЕджапIэм ушумкIэ щызэхашагъэу секцием зыригъэушъомбгъу шIоигъу, егъэжъэпIэшIоу ашIыгъэм ылъапсэ егъэпытэ.

Апэрэу чыпIиплI,
ятIонэрэу ...

Ростов хэкум игубернатор и Кубок самбэмкIэ кыдэхыгъэным фэгъэхыгъэ зэнэкъокъум бэнэкIо 200 фэдиз хэлэжьагъ. Рязань, Воронеж, Волгоград, Калугэ, Къалмыкым, Краснодар ыкIи Ставрополь крайхэм, Адыгэ Республикэм, нэмыкIхэм спортсменхэр къарыкIыгъагъэх.

Адыгеим ибэнэкIо 12 алырэгъум шянэкъокъуты. Тиреспубликэ ибатырхэр зыхэт купым ятIонэрэ чыплэр кыдихыгъ. Ростов хэкум апэрэ, Краснодар краим ящэнэрэ чыплэхэр афагъэшъошагъэх. Яонтэгъугъэхэм ялгытыгъэу АР-м испортсмениплIымэ апэрэ чыплэхэр къахыгъэх. Джымэ Батыр, кг 51-рэ, МэрэтыкIо Рустам, кг 59-рэ, АйтчыкIо Руслан, кг 68-рэ, Мудрэнэ Казбек, кг 78-рэ, зэнэкъокъум чемпион шыхъугъэх.

ЯтIонэрэ чыплэхэр кьэзыхыгъэхэр: Пэнэшъу Руслан, кг 45-рэ, Тыгъужэ Юсыф, кг 63-рэ, Хурцаев Эрдэм, кг 68-рэ. Апэрэ чыплэр кыдзызыгъэ Ростов хэкум икомандэ очкоуи 3,5-рэ ныIэп Адыгеим ыпэ зеришгъыгъэр.

Тренерху Хьот Юныс, МэрэтыкIо Сахьидэ, МэрэтыкIо Шамсэт, Къуекъо Русланэ, Дэхъужэ Мыхъамэт, Теуцожэ Инвер тибэнакIохэр зэнэкъокъумэ афагъэхъазырыгъэх.

Чъэпыогъум и 24 — 28-м Урысыем самбэмкIэ изэнэкъокъу Самар хэкум шыкIошт. 1995 — 1996-рэ илъэсхэм кьэхъугъэ кIалэхэр зэлукIэгъумэ ахэлэжьэштхы. Адыгэ Республикэм ибатыр ныбжьыкIэмэ УФ-м икIэух бэнэгъухэм зафагъэхъазыры.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ИфхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестыанскэр, 236

**Редактор
шхьаIэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шхьаIэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛБЭ Руслан**

**Редактор
шхьаIэм
игуадзэр —
пшгъэдэкIыж
зыхырэ
секретары
ХЪУРМЭ Хьусен**

**ПшгъэдэкIыж
зыхырэ
секретары
НЭПШЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зидэщылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.**

**Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьаIэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,**

**редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыж зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru**

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием хэутын ИфхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлары-
шIанI, зраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

**Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268**

**Пчъагъэр
4364
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2473**

**Хэутыным
узщыкIэгъэнэу щыт
уахъэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэгъэхэ
уахъэр
Сыхъатыр 18.00**